

Beantwoording technische vragen Kadernota 2019

Inhoud

1.1 Technische vragen CDA	2
1.2 Technische vragen BBO	9
1.3 Technische vragen VVD	14
1.4 Technische vragen D66	18
1.5 Technische vragen GBO	31
1.6 Technische vragen GroenLinks	33

1.1 Technische vragen CDA

CDA	Vraag	Blz.	Antwoord										
1	De CDA fractie mist de concrete vertaling van doelstellingen en visie uit het coalitieprogramma in deze kadernota. Wij hadden een meer concrete vertaling naar een visie en uitvoeringsprogramma verwacht in deze fase. Nu is bv. de PNL een ‘hap-snap’ overzicht van posten.		In de Kadernota 2019 hebben we op hoofdlijnen de beleidsvoornemens voor 2018-2022 verwoord. De daarbij geformuleerde uitgangspunten zijn ontleend aan het nieuwe coalitieprogramma. In de komende maanden geven we vorm aan de nadere uitwerking en concrete vertaling. Dit zal tot uitdrukking komen in de Uitvoeringsagenda 2018-2022 die we omstreeks oktober aan de raad presenteren. Dit neemt niet weg dat op enkele onderdelen in deze kadernota al wel concrete vertaling heeft plaatsgevonden in de vorm van PNL-posten voor de komende jaren.										
2	Wanneer wordt de slag naar het uitvoeringsprogramma door het college gemaakt en is dat nog voor de begrotingsbehandeling in november 2018? Is het dan ook mogelijk om een doorvertaling te maken van doelen, inspanningen en middelen? Wat is hiervoor nog nodig van de raad?		In de komende maanden werken we aan het opstellen van de Uitvoeringsagenda 2018-2022. Daarin vertalen we de beleidsvoornemens concreet in speerpunten waarbij we de beoogde (tussen)resultaten benoemen en de periode waarin we deze trachten te realiseren. Daar waar nodig zullen we afstemming zoeken met uw Raad. Zie ook beantwoording vraag 1										
3	Pg. 7 raming WWB lasten nog ongewijzigd. Wanneer is er helderheid? Kan het college aangeven hoe het participatiebudget momenteel is ingezet?	7	In de begroting 2019 worden de actuele gegevens voor de uitkering participatiewet verwerkt. Daarbij wordt een berekening gemaakt van de uitkeringslasten op basis van de raming van het aantal dossiers. Eind april is het bestand uitkeringsdossiers als volgt opgebouwd: <table><tr><td>PW</td><td>544</td></tr><tr><td>IOAW</td><td>47</td></tr><tr><td>IOAZ</td><td>4</td></tr><tr><td>BBZ</td><td>5</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>600</td></tr></table> Met het participatiebudget worden voorzieningen ingezet om inwoners weer te laten participeren (Werkgevers Servicepunt, loonkostensubsidie, job coaching, interne en externe begeleiding)	PW	544	IOAW	47	IOAZ	4	BBZ	5	Totaal	600
PW	544												
IOAW	47												
IOAZ	4												
BBZ	5												
Totaal	600												

			In het beleidsplan Participatie komen we hier nader op terug (gepland voor najaar 2018).
4	Ontwikkeling personeelsbudget: de benchmark is uitgevoerd in 2018. Een deel van het sociale domein zit ook in de MGR. Hoe verhoudt dit zich tot de formatie sociaal domein van 22 fte	10	In de benchmark is de BBV programma-indeling gevolgd (programma 6.2 'wijkteams' uitvoering sociaal domein). Daarbij is rekening gehouden met een correctie voor taken die wij in en/of uitbesteden. De MGR voert taken voor ons uit die voor de decentralisatie niet bij ons waren belegd. Dit heeft geen besparing in de formatie sociaal domein opgeleverd.
5	Kan een actueel overzicht worden gegeven van de kosten van externe inhuur?	?	Voor de kosten van externe inhuur moet onderscheid gemaakt worden tussen de kosten voor de flexibele schil (P-budget) en de specialistische inhuur die nodig is vanuit enkele projectbudgetten. Zie ook de beantwoording bij vraag 43 van D'66 en 3 van Groen Links. Indien er behoefte is op een nadere duiding, kunnen wij aan de hand van een concrete vraag dit uiteraard alsnog verstrekken.
6a	Nieuwe lasten: Fietsendiefstal projecten 71K: wel deel van dit bedrag wordt ingezet voor de Serviceteams (personele lasten)? Waarom staat dit bij de PNL want is toch een doorlopend project?	16	€ 46.500,- voor medewerkers van het serviceteam, € 22.500,- voor leiding en projectcoördinatie. Momenteel wordt de doorontwikkeling van het project onderzocht. De resultaten van dit onderzoek zullen eind 2018 / begin 2019 bekend zijn. Hierna volgt een voorstel op welke wijze het project wordt voortgezet en onder welke financiële condities. Om de continuïteit van het project te waarborgen stellen we in de PNL voor om voor 2019 een bedrag van € 71.000,00 in de begroting op te nemen.
6b	Nieuwe lasten: Programma 3; onderzoek startende ondernemers: dragen ondernemers zelf ook bij aan dit onderzoek (25K)	16	Ondernemers worden inhoudelijk bij dit onderzoek betrokken. Zij dragen financieel niet bij aan de kosten.
6c	Nieuwe lasten: Sportpark De Pas: 1.100K nieuwe plannen. Welke bijdragen leveren de verenigingen zelf en wordt er ook rekening mee gehouden dat Elistha vana komend seizoen op de zaterdagen gaat spelen (overbenutting op zaterdag, velden vrij op zondag)	17	De verenigingen leveren wel een bijdrage. Hoe groot deze wordt is nog onderwerp van uitwerking. De bijdrage zit ook in de tijd die de clubs er in steken. De veldbezetting en –verdeling is een taak van de verenigingen zelf
6d	Nieuwe lasten:	17	De provincie levert geen bijdrage aan het onderzoek naar mogelijke

	PNL 22: onderzoek van 30K. Welke bijdragen levert de provincie aan deze onderzoeken? Welke richting wil het college hierin meegeven?		uitbreiding van het aantal vitale sportparken in de gemeente. Wanneer hiervoor mogelijkheden blijken dienen wij een nieuw subsidieverzoek in bij de provincie.
6e	Nieuwe lasten: Schulden en preventie: waarom staat de jaarschijf van 2020 hier op PM	18	De pm staat er bij Schulden en Preventie omdat er op basis van een evaluatie begin 2019 verdere besluiten volgen.
6f	Nieuwe lasten: Herdenking WOII 100K extra. Hoe verhoudt dit zich tot de noodkreet dat het niet goed gaat met de investeringen. Wat dragen andere gemeenten bij?	17	De noodkreet met de investeringen betreft de investeringen vanuit de provincie Gelderland in initiatieven in Gelderland ihkv 75 jaar Market Garden. De gemeente Overbetuwe neemt hierin haar verantwoordelijkheid door nu al duidelijk te maken wat zij aan cofinanciering bijdraagt aan de realisatie van de plannen voor de Airborne Region (60.000 euro) en het Overbetuwse oorlogsverhaal (40.000 euro) Op 6 juli is er een bestuurlijk overleg binnen de Airborne Region waarin ook de bijdragen van de partnergemeenten worden besproken. Voor het Betuwse oorlogsverhaal moet bestuurlijk nog worden gesproken met Lingewaard over hun gemeentelijke bijdrage.
6g	Nieuwe lasten: De Vallei (19) 515K extra bijdrage. Kan het college aangeven hoeveel procent van de leerlingen van deze school uit Overbetuwe afkomstig is?	17	Het percentage leerlingen uit de gemeente Overbetuwe bedraagt ongeveer 25%. Via de informatiememo raad, kenmerk 17inf00033, bent u al op de hoogte gebracht dat de gemeente geen vergoeding voor de z.g. buitenleerlingen vanuit het Gemeentefonds ter dekking van de onderwijshuisvestingslasten ontvangt. Wij hebben echter wel de wettelijke zorgplicht voor de onderwijshuisvesting.
6h	Nieuwe lasten: Speerpunt 31: onderzoek alternatief Gelrepas. Waarom zijn dit niet 'normale beleidskosten'. Moet er een extern bureau worden ingehuurd?	25	Voor een alternatief gaan wij ons meer richten op lokale gebruiksmogelijkheden en een praktischere uitvoering. Mogelijk dat dit gebeurt in combinatie met andere voorzieningen (zoals kledingpakketten en huiswerkbegeleiding). Dit vergt een uitgebreid en eenmalig onderzoek dat de basis zal vormen voor het nieuwe beleid.
6i	Nieuwe lasten: Speerpunt 42: onderzoek minimabeleid. Idem tav speerpunt 31.	27	In het huidige Overbetuwse minimabeleid is er bij de diverse regelingen sprake van verschillende doelgroepen. Wij streven naar een betere afstemming tussen de regelingen voor wat betreft doelgroepen en uitvoering. Het onderzoek zal zich met name richten op een systeem van registreren waardoor het mogelijk wordt om beter inzicht te krijgen in de effecten van de diverse regelingen. De voorgenomen aanpak voor het onderzoek gaat verder dan het gebruikelijke opstellen van een beleidsnotitie.

			Deze expertise hebben we niet in huis en gezien de tijdelijkheid van het onderzoek vinden we een onderzoeksbudget passend.
6j	Nieuwe lasten: Speerpunt 48 is dit de uitwerking van de motie kastanjelaan uit november 2018?	28	Nee, speerpunt 48 betreft bijdrage voor de aanleg van een loopbrug in de uiterwaarden. De route vanaf de Flessenstraat, de Kastanjelaan oversteken en de weg richting loopbrug vervolgen heeft wel raakvlakken met elkaar. Bij de uitwerking van de plannen wordt daar natuurlijk rekening mee gehouden.
6k	Nieuwe lasten: Jongerenparticipatie: welke activiteiten zijn voorzien en welk raadsbesluit ligt hier onder? Stevig inzetten op jongerenparticipatie staat er ...met welk doel?	29	De jongerenadviesorgaan wordt vormgegeven naar aanleiding van de motie van de gemeenteraad op 9 januari jl. De activiteiten zijn afhankelijk van wat jongeren zelf willen en kunnen en wat voor hen belangrijk is. Het doel van stevig inzetten om jongerenparticipatie is om jongeren actief te betrekken bij de gemeente. De bedoeling is om de jongeren van het adviesorgaan te faciliteren om via creatieve werkvormen input te laten geven voor een beleid waarbij er ook voor jongeren ruimte is (fysiek en sociaal) in onze gemeente.
6l	Nieuwe lasten: 49 en 50 Centrumplan Oosterhout en Driel: waarom worden hier indicatief nog geen bedragen genoemd	29	Het college gaat op dit moment uit van een eenmalige maximale investering van 3.000.000 euro voor het project Hart van Oosterhout. Aangezien deze investering nog niet gebaseerd is op een concreet plan voor het Hart van Oosterhout kan dit nog niet onderbouwd worden. Het bedrag van 3.000.000 euro kan echter wel indicatief opgenomen worden in de Kadernota. Het college ziet graag dat de ontwikkeling van het centrumplan Driel vanuit het dorp wordt geïnitieerd. Het college wil goede ideeën hiervoor namelijk graag faciliteren. Voor het centrum Driel hebben er zich vanuit het dorp echter nog geen initiatiefnemers gemeld. Plan-ideeën dan wel concrete initiatieven zijn het college dus nog niet bekend; een budgetraming is daardoor überhaupt nog niet mogelijk. Om die reden is hiervoor nog geen budgetraming meegenomen.
7	Winkelhart Heteren, indien wel/geen winkelhart: wijziging ontwikkelkosten? Waar staat een eventuele dekking / garantstelling stichting? Waar staat de zienswijze van het college ook nav de door de raad aangenomen motie (6-2) over hart voor Heteren?		Voor de zomer zal een collegevoorstel worden ingediend waarin de wens van de dorpsraad om met een stichting te gaan werken wordt gehonoreerd met een startkapitaal. Het startkapitaal wordt in een subsidieovereenkomst vastgelegd. Met de nieuwe portefeuillehouder zijn intensieve gesprekken gestart vanaf mei 2018 met de leden van de toekomstige Stichting 'Hart van Heteren'. Tijdens deze gesprekken kwamen de overige plandelen ook aan de orde. Hierin werd opgemerkt dat de gevoelde behoefte aan appartementen en/of levensloopbestendige woningen in het dorp niet terugkomt in deze plannen. In overleg heeft Rob Engels opdracht gegeven voor het uitvoeren

			van een behoefteonderzoek naar de woningmarkt in Heteren. Naar aanleiding van dit onderzoek zal bekeken worden of de planonderdelen van Heteren Centrum nog correct aansluiten bij de behoefte. Eventuele aanpassingen worden besproken met de dorpsraad en direct omwonenden. Zolang dit proces loopt zal de nieuwe overeenkomst met Artica niet aan het college worden aangeboden.
8	Heeft het college al een beeld van de noodzakelijke aanpassingen Sportvelden / Centrum Heteren en indicatieve kosten?		Nee nog niet. (deze vraag vraagt om verduidelijking)
9	Kan het College aangeven hoe het staat met de kostenontwikkeling tunnel Rijksweg Noord. Zijn hier nog tegenvallers te verwachten?		Het project 'Elst Noord', bestaat uit drie hoofdonderdelen, de onderdoorgang bij de Rijksweg Noord, het viaduct bij de 1e Weteringsewal en de Flankerende Infra. Naast hetgeen in de laatste Pepperflow cyclus gemeld is, een overschrijding van ca. € 3 miljoen op het beschikbare budget van €20 miljoen, voorzien wij geen financiële tegenvallers op het project 'Elst Noord'. Voor de volledigheid hebben we daarnaast in onze planning de vaststelling van de bestemmingsplannen in de raad verplaatst van oktober 2018 naar januari 2019. Dit resulteert in een vertraging van 3 maanden.
10	Pag. 3 / 28 (speerpunt 44) Duurzaamheid. Veel initiatieven. Voortzetting uitvoering 'Routekaart Duurzaamheid 2017-2020'. 'Wij hebben een hoger structureel werkbudget cq procesgeld nodig om de noodzakelijke versnelling van de routekaart te realiseren' Gaat dus om 150 k. Hoe wordt dit ingezet? O.a. Extra fte's? Is de routekaart te ambitieus?	3/28	Het geld wordt o.a. ingezet voor: - verdere verduurzaming eigen organisatie; vastgoed (o.a. uitbreiding gemeentehuis, MFA/ MFC's), wagenpark, duurzame en circulaire aanbesteding, aanschaf E-vervoer (e-bikes en -scooters); - regionale samenwerking: uitvoering regionale routekaart duurzaamheid door o.a.: 1. Aardgas loze woonwijken (in combinatie met energieloketten), 2. Intensivering handhaving bedrijven/ duurzame bedrijventerreinen, 3. Voorbeeldfunctie gemeente: verduurzaming eigen vastgoed 4. Circulaire inkoop en ruimtelijke gevolgen verduurzaming. - verdere professionalisering Loket Duurzaam Wonen+ i.s.m. Stichting Betuwe Energie en 18 opgeleide energiecoaches voor verduurzamen bestaande woningvoorraad; - aardgasvrije wijken: zowel geplande nieuwbouw ontwikkelaars en bouwers verleiden en plan van aanpak bestaande wijken van het gas af. Aanwijzen prioritaire wijken met alle stakeholders en uitvoeren van haalbaarheidsstudie

			voor pilot aanmelding wijk bij het ministerie van EZK; - energiebronnen: faciliteren, nader onderzoek en aanjagen grootschalige opwekking van wind- en Zonne energie, uitbreiden haalbaarheidsstudie potentieel energielandschap op de Merm, geothermie (aanhaken studie Nijmegen), energie uit water (waal en waterkracht centrale Driel); - verduurzamen (bedrijven)terreinen: BE+ --> bedrijventerreinen energie neutraal of –leverend, potentiescan daken grote bedrijven in de gemeente, intensivering samenwerking uitvoeringsdienst ODRA etc., - events: duurzaamheidsprijs en themabijeenkomsten De Routekaart is zeker niet te ambitieus. De sense of urgency is groot en wordt op alle niveaus onderkend, van mondiaal tot lokaal. De monitoring van de uitvoering van de routekaart over 2017 wordt door het college op 26 juni behandeld en gaat ter kennisname naar de raad. Hieruit blijkt dat het energieverbruik over 2017 is toegenomen vooral omdat Overbetuwe een ‘groeigemeente’ (wonen en werken) is. Dit maakt deze opgave alleen maar moeilijker en zullen wij alle ‘zeilen bij moeten zetten’!
11	Pag. 4 (sociaal domein). Het college staat een integrale aanpak voor. Kan de Raad nog een voorstel voor de uitvoering van ‘plan B’ (breed ondersteunde CDA motie) tegemoet zien en wanneer?	4	Op dit moment wordt gewerkt aan een voorstel inzake lokale werkgelegenheidsprojecten voor mensen uit de participatiewet. Dit geldt als uitwerking van de lokale mogelijkheden van plan B, dat nu een ander karakter kent vanwege het ontbreken van de uitvoering van de SW. Verwacht wordt dat dit najaar de raad geïnformeerd kan worden over de inhoud en voortgang.
12	Pag 5. Resp. pag 21. Speerpunt 6. Stationsomgeving Zetten-Andelst (PNL 6) project loopt al geruime tijd (juli 2015 door raad gebiedsvisie vastgesteld). Er ligt een ontwerp met maatregelen. Wanneer wordt e.e.a. gerealiseerd?	5	De planning is om in 2019 te starten met de uitvoering van maatregelen direct rondom het station (reconstructie Parellelweg Noord, P+R).
13	Pag. 5. Bij ons inkoop en aanbestedingsbeleid willen we meer aandacht voor duurzaamheid, ‘social return’ en lokaal ondernemerschap. Zijn er al concrete voorbeelden te noemen van resultaten van dit beleid? Of is dit nog niet	5	De update van het inkoop- en aanbestedingsbeleid was voorzien voor medio 2018. Vanwege de discussie over de inrichting van de inkoopfunctie is dit beleid nog niet ter besluitvorming voorgelegd (zie <i>beantwoording technische vragen jaarstukken 2017 D66, 5</i>). Resultaten van beleid kunnen daarom nog

	eerder in gang gezet?		niet gegeven worden. Naar verwachting kan het beleid begin 2019 aan het college ter besluitvorming worden voorgelegd, met daarin verwerkt de ambities op duurzaamheid, Social Return en lokaal ondernemerschap. Resultaten van dit nieuwe beleid zijn daarom niet eerder dan begin 2020 te verwachten.
14	Pag 5. Er komt in 2019 een sportnota. Belangrijk dat er duidelijkheid komt over subsidiering, tarieven en vooral over beheer en onderhoud. Kan er ook aangeven worden in welke kwartaal die duidelijkheid er komt? In de kadernota van 2018 wordt nl gesproken over het uitwerken van kostendekkende tarieven accommodaties en keuzescenario's die in 2018 zou worden voorgelegd (speerpunt 67).	5	In de sportnota werken wij de ambities op de terreinen van sportstimulering, subsidiëring, tarieven en beheer/onderhoud verder uit. Tot de vaststelling van de gemeentebegroting 2019 door de gemeenteraad werken wij het proces uit om dit samen met verenigingen en clubs vorm te geven. Dan wordt ook meer duidelijk hoe de planning van de sportnota er uit ziet.

1.2 Technische vragen BBO

BBO	Vraag	Blz.	Antwoord
1	Waarom is voor het opstellen van een centrumplan voor Driel en Oosterhout geen bedrag uitgetrokken, terwijl voor diverse andere (vergelijkbare) trajecten wel bedragen worden opgenomen (en voor besluitvorming voorgelegd aan de raad)?		Het college gaat op dit moment uit van een eenmalige maximale investering van 3.000.000 euro voor het project Hart van Oosterhout. Aangezien deze investering nog niet gebaseerd is op een concreet plan voor het Hart van Oosterhout kan dit nog niet onderbouwd worden. Het bedrag van 3.000.000 euro kan echter wel indicatief opgenomen worden in de Kadernota.
2	Welke criteria heeft het College gehanteerd bij het wel of niet honoreren van verzoeken om onderzoeksbudget? Hoe heeft hierbij o.a. de afweging plaatsgevonden of dit wel of niet binnen de bestaande ambtelijke formatie moest worden opgelost?		Om diverse beleidsvoornemens te kunnen realiseren achten wij het noodzakelijk om eerst onderzoek te verrichten om vervolgens met de resultaten ervan concrete beleidsvoorstellen te formuleren en deze daarna uit te werken. Bij elk voorstel hebben we de afweging gemaakt of dit onderzoek door de bestaande formatie uitgevoerd kan worden. Criterium hierbij is de vereiste specifieke kennis en expertise.
3	vervallen		
4	Kunt u op hoofdlijnen aangeven of welke op dit moment voorziene wijzigingen in het Rijksbeleid in 2019 en 2020 bij ongewijzigd gemeentelijk beleid welke impact hebben op de uitgaven sociaal domein (bij voorkeur bedragen op macro-niveau landelijk en corresponderend bedrag op niveau Overbetuwe)? Kunt u dat in elk geval aangeven voor de door ons hierboven genoemde wijzigingen?		Een meerjarige ontwikkeling is niet te geven, omdat aan veranderingen nog niet definitief zijn waardoor we de impact nog niet kunnen doorrekenen. Het gaat om de inkomsten van het rijk (verdeling jeugdzorgbudget, transformatiefonds, fonds tekortgemeenten, wijziging woonplaatsbeginsel, eigen bijdrage WMO, cao huishoudelijke hulp). Als we meer duidelijkheid hebben over de bovengenoemde veranderingen en financiële consequenties, dan zullen we dit via de P&C cyclus informeren.
5	Hoe gaat het College om met de doorwerking van deze afspraken tussen VNG en Rijk? Is deze afwijking van het normale gebruik voor het College aanleiding geweest om in de Kadernota 2019 bij de doorwerking naar de betrokken beleidsterreinen hier apart aandacht aan te schenken? Zo niet, voor welk bedrag is dan binnen respectievelijk de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet in feite sprake van een impliciete		Als we meer duidelijkheid hebben over de genoemde rijks-aanpassingen en financiële consequenties, dan zullen we dit via de P&C cyclus informeren. Wij proberen voor de beleidsterreinen waar we minder budget voor ontvangen efficiënter middelen in te zetten. Daar waar het onvoldoende zal zijn, zullen we de raad hierover informeren en dekkingsmogelijkheden voorstellen.

	taakstelling (omdat het Rijk vindt dat zaken uit het accres moeten worden gedekt, maar Overbetuwe het volledige accres toevoegt aan de algemene middelen)?		Het uitgangspunt blijft voor de komende jaren om realistisch te begroten binnen het financiële kader voor het sociaal domein. Transformatie in het sociaal domein is de sleutel om tot ombuiging te komen en binnen de financiële kaders te blijven.
6	Is er ook een vorm van neutrale, beleidsarme raming beschikbaar van de 'bestedingen sociaal domein (jeugdzorg)', d.w.z. wat is de verwachte uitgavenontwikkeling op grond van de gerealiseerde uitgaven (en achterliggende data) in het verleden en hoe verhouden die zich tot de in de Kadernota voorziene beschikbare middelen? Voor welk bedrag is op grond van de verwachtingen voor 2018 en de realisatie 2017 een ombuiging binnen het 'sociaal domein (jeugdzorg)' noodzakelijk om in 2019 binnen de financiële kaders te blijven?		De basis van de huidige raming zijn integratie-uitkeringen van het rijk aan de batenkant. Aan de lastenkant is de raming nog gebaseerd op de zorgconsumptie van 2014. In de Monitors is te zien dat WMO-bestedingen te hoog en de jeugd-bestedingen te laag zijn ingeschat. Op basis van de jaarrekening 2017 stellen we de begroting realistisch bij. Dit ontvangt u in de P&C cyclus bij TR 3. De ombuiging willen we bereiken door in te zetten op transformatie en betere kwaliteit. Dit zien we al terug in de WMO-bestedingen. Hier zijn we in 2014 al mee begonnen. Voor Jeugdzorg werken we ook aan transformatie, maar dit is ingewikkelder te realiseren.
7	Wanneer kan de gemeenteraad een brief a la Nijmegen over de warmtetransitie tegemoet zien? In hoeverre is hierbij afstemming mogelijk met Lingewaard en initiatieven van Lingewaard Energie? Is er binnen de nu in de Kadernota gereserveerde middelen voldoende geld om op dit punt het voornemen om te zetten in concrete acties?		Nijmegen is qua warmtetransitie een 'koploper gemeente'. Momenteel bereiden wij met een extern bureau een opdracht voor die moet leiden tot: inzicht in de alternatieven van onze kernen en wijken om van het 'gas af te gaan' en formuleren met alle betrokken stakeholders prioritaire en kansrijke wijken die als pilot gaan dienen en het voorbereiden van een ontvankelijke subsidieaanvraag bij het rijk voor een 'pilotwijk'. Zodra er meer zicht is en er resultaten zijn te melden wordt de raad hierover geïnformeerd (verwachting Q3 of 4 2018). Op ambtelijk niveau vindt afstemming met Lingewaard plaats. Lingewaard is van plan 'per straat' werk met werk te combineren waar woningen van het gas af een onderdeel vormt. Het aardgasvrij maken van bestaande wijken en nieuwbouwwijken die op korte termijn gepland staan, is een zeer grote en (maatschappelijk) ingrijpende operatie. De extra gevraagde gelden, zijn voor zover wij dat nu kunnen overzien, toereikend.

8	Kunt u de zin over gemeentelijke grondposities nader toelichten, mede in het licht van de reactie van het vorige college op een door de raad aangenomen motie?		Wij onderzoeken de mogelijkheden naar PPS-samenwerkingsconstructies waarmee de gemeente op een bepaalde manier deelneemt in bijvoorbeeld een initiatief voor grootschalige opwekking van Zonne energie. De rekenen die de samenwerking oplevert kunnen dan ten goede komen aan een revolverend fonds voor de verduurzaming van de samenleving. Ook wordt nader onderzocht in hoeverre een moeilijke uitgeefbare kavel op de Merm kan worden ingezet voor de realisatie van een 'energielandschap' voor grootschalige opwekking van hernieuwbare energie.
9	In de Kadernota wordt niet gesproken over een verdere verduurzaming van ons afvalbeleid. Klopt het dat per 2020 regionaal een nieuwe aanbesteding plaatsvindt? Kunt u aangeven hoe de raad daarbij wordt meegenomen, zodat bijv. op het punt van de verwerking van ons GFT-afval duurzaamheidswinst kan worden geboekt?		Het contract voor verwerking van restafval loopt tot en met 2019. Momenteel is de regionale aanbesteding voor de verwerking restafval in voorbereiding. De portefeuillehouder is hierbij betrokken, zodat alle aspecten, waaronder duurzaamheid, meegenomen worden. Het contract voor de verwerking van GFT loopt tot en met 2022. Daarna kan nog gebruik worden gemaakt van verlengingsopties. Het GFT wordt momenteel verwerkt bij de VAR te Wilp, waar het wordt gecomposteerd en vergist.
10	Klopt het dat door uw college met de SPO over voorstellen als hierboven is beschreven, is gesproken?		I.v.m. de wijzigingen in de vroege voorschoolse educatie hebben wij het afgelopen jaar gesprekken gehad met de SPO over invulling ervan. De SPO heeft in juni een scenario en gevolgen van het budget ingediend. Dit was na de sluitingsdatum inleveren stukken Kadernota. Vervolgens hebben wij hierover een gesprek met SPO gehad en gevraagd ontbrekende financiële onderbouwing aan te leveren. Vooralsnog gaan wij ervan uit dat de kosten als gevolg van de wijzigingen vroege voorschoolse educatie gedekt kunnen worden uit de extra financiële middelen die het Rijk beschikbaar stelt voor onderwijsachterstanden en waarvoor het ook bedoeld is.
11	Hoe beoordeelt het college deze voorstellen (mede in het licht van het eerder vastgestelde bredere beleid voor de kinderopvang van 0-4 jarigen?		Zie antwoord bij vraag 10.
12	Waarom is in deze kadernota geen passage hierover opgenomen?		Zie antwoord bij vraag 10.
13	Hoe kijkt het college aan tegen de stelling dat gericht investeren in algemene voorzieningen voor (gezinnen met) jonge kinderen kan bijdragen aan het verminderen van het beroep op a.s. de jeugdhulp?		Dit is geen technische vraag.

14	Is het college nog voornemens met concrete voorstellen te komen in reactie op de kritiek van de Rekenkamer op het punt van de indicatoren bij het onderdeel 2.4 onderwijs uit de begroting 2017?		Op 9 mei jl. heeft het college een bestuurlijke reactie op de concept rapportage “Nazorgonderzoek” gezonden naar de Rekenkamer. Daarin hebben wij t.a.v. de bevindingen bij het onderzoek ‘Programmabegroting’ (waaronder gebruik van indicatoren) gemeld het niet eens te zijn met de conclusies en aanbevelingen. Een passage uit onze brief aan de rekenkamer: “Het college streeft naar een zo SMART mogelijke vertaling van diverse financiële stukken en beleidsnota’s. Helaas zijn door de complexiteit en diversiteit van het speelveld niet alle gewenste maatschappelijke effecten vooraf te bepalen. Bovendien zijn er inmiddels in de P&C cyclus veel verbeteringen doorgevoerd waardoor de raad sneller en tussentijds vaker wordt geïnformeerd over de beleidsinhoudelijke en financiële voortgang van de begroting en projecten.” Dit laat onverlet dat wij naast de voorgeschreven indicatoren de mogelijkheden van andere indicatoren (o.a. bij onderwijs) bekijken die een gerichte duiding kunnen geven aan de effecten van ons gevoerde beleid.
15	In het amendement d.d. 7-11-2017 wordt verzocht om een multifunctioneel sportveld te realiseren voor alle gebruikers van sportpark de pas. Een bedrag van € 1,1 miljoen is een extreem hoog bedrag voor het in het amendement gevraagde speelveld. Is de gevraagde extra financiering van € 450.000,00 in overeenstemming met het amendement?	PNL 21	De €450.000 is bestemd voor het extra kunstgrasveld bij Spero (dat multifunctioneel wordt ingezet). Deze investering is conform het amendement. Met dit veld is echter nog geen Vitaal Sportpark gerealiseerd. Hiervoor is meer nodig. Met de bijdrage van €650.000,-, subsidie van de provincie en bijdrage en inzet van de clubs kunnen wij dit Vitale Sportpark realiseren.
16	Zijn de wijkplatforms Elst Oost en Elst Zuid betrokken bij de planvorming voor het vitaal sportpark De Pas?	PNL 21	In december 2017 is er een startbijeenkomst geweest waar de huidige gebruikers van het sportpark zijn uitgenodigd. De wijkplatforms kunnen in een later stadium aansluiten.
17	Waarom wordt voor vitaal sportpark De Pas een bedrag van € 450.000,00 opgenomen terwijl voor het 3e veld waar "Excelsior Zetten op basis van het aantal betreffende teams de behoefte aan heeft"(PNL 26) alleen een bedrag PM?	PNL 21	Omdat bij het 3e veld van Excelsior nog niet duidelijk is of grondaankoop nodig is of dat het enkel gaat om het omzetten van een natuurgrasveld in een kunstgrasveld. Hierover gaan we met de vereniging in gesprek.
18	U geeft aan: Bewoners worden benaderd mee te denken over de inrichting van de straat en worden gestimuleerd	PNL 11	Wij gaan zeker met het Waterschap Rivierenland in overleg om uit te zoeken welke mogelijkheden we kunnen toepassen in overleg met bewoners.

	hun eigen tuinen te “vergroenen” ten gunste van het klimaat. Heeft u hiervoor de samenwerking met Waterschap Rivierenland gezocht? Zie: www.hohohoosbui.nl		De door u genoemde website wordt daarbij natuurlijk gebruikt
19	Kan worden aangegeven wat de meerjarige ontwikkeling en het saldo is van de overschotten en onderuitputtingen sociaal domein (participatie, Wmo, Jeugd) in 2015, 2016 en 2017 (onderdeel van het uitgangspunt ‘budgettair neutraal’ was immers dat de middelen beschikbaar zouden blijven voor het sociaal domein) ¹ ? Waarom zijn deze gegevens nu niet opgenomen in deze Kadernota?		Naar de wens van de raad is het overschot uit 2015 (735.000) en 2017 (589.000) beschikbaar gesteld binnen het sociaal domein. Voor 2017 is dit gebruikt om een deel van het tekort in 2017 op te vangen. In de P&C cyclus bent u geïnformeerd over het toevoegen van het overschot aan het sociaal domein budget. Door de onzekerheid van de baten en lasten voor de komende jaren hebben we in de kadernota hier geen uitspraken overgedaan. Zodra er meer duidelijkheid is zullen we dit via de P&C cyclus informeren.

¹ Zodat de raadsleden die niet zelf moeten gaan zoeken in bijv. de monitor sociaal domein.

1.3 Technische vragen VVD

VVD	Vraag	Blz.	Antwoord
1	<u>Paragraaf 2.4, punt 9 financiën en bedrijfsvoering.</u> Betekent het strategisch inzetten van de algemene reserve voor bijvoorbeeld grondaankopen een wijziging van het gemeentelijk grondbeleid? Zo niet, waarom dan de toevoeging? Zo wel, wat is de wijziging en waarom is die wenselijk?		Op 20 februari jl. heeft de raad de ‘Visie op grondbeleid 2018’ vastgesteld. Daarin zijn o.a. de volgende uitgangspunten vastgelegd: ‘De gemeente Overbetuwe voert een overwegend facilitair grondbeleid, met dien verstande dat de gemeente daarbij altijd een regisserende rol aanneemt. Daarnaast kan het vanuit het oogpunt van maximale sturing wenselijk zijn om voor een andere vorm te kiezen afhankelijk van de situatie van dat moment, die op basis van een gedegen analyse (ontwikkelstrategie) wordt beoordeeld.’ ‘Vanwege voldoende grondvoorraad, voldoende plancapaciteit bij ontwikkelende partijen en de facilitaire rol die de gemeente aanneemt, worden er geen strategische aankopen gedaan, tenzij daarvoor een specifieke aanleiding is en de aankoop gestoeld is op een gedegen (risico)analyse en/of haalbaarheidsonderzoek.’ In die zin sluit het strategisch inzetten van de algemene reserve voor grondaankopen aan bij de vastgestelde visie. Met daarbij de nuancering dat we beoordelen of het verkrijgen van gronden vanuit strategisch oogpunt gewenst is. Hiermee zijn we namelijk in staat om – in geval van een positieve grondexploitatie- ook in de toekomst onze algemene reserve aan te (blijven) vullen.
2	<u>Paragraaf 2.4, Programma 2018-2022</u> In de raadsvergadering van 7 december 2017 is het groenonderhoud aan de orde geweest. Na evaluatie van het huidige onderhoud wordt beoordeeld of een hoger niveau van onderhoud is gewenst. Wat is de reden dat een ambitie op het gebied van groenonderhoud niet in de Kadernota 2019 is opgenomen?		Momenteel wordt een beleidsschouw van de openbare ruimte uitgevoerd in de gemeente. Met de uitkomsten van de schouw kan worden bepaald waar we staan met het huidige onderhoud en bijbehorende middelen. Het huidige BOR “Beheer Openbare Ruimte” is vastgesteld in 2010. Het college wil een nieuwe BOR opstellen en daarin een doorvertaling van de ambities opnemen en vast laten stellen in de gemeenteraad. Eind 2018/begin 2019 wordt de gemeenteraad daarbij betrokken.
3	<u>Algemeen, ten aanzien van Programma Nieuwe Lasten</u>		De scheiding tussen investeringen / nieuwe uitgaven de het gevolg zijn van

	Een deel van het PNL vloeit voort uit afspraken, verplichtingen en reeds genomen besluiten. Een ander deel van het PNL vloeit voort uit wensen op basis van een ambitie. Kan een overzicht gegeven worden van de laatste categorie (de wensen) en de bedragen die daarmee gemoeid zijn?		bestaand beleid dan wel voortvloeien uit het nieuwe coalitieprogramma is niet altijd scherp te maken. Vandaar dat we in het PNL 2019-2022 hier geen apart onderscheid in aan hebben gebracht.
4	<u>PNL 36 Opvoedondersteuning</u> Welke beschikte zorg wordt niet ingezet en wordt vervangen door de goedkopere Praktische Gezinsondersteuning van STMR? Wat zijn de voordelen die Jeugdhulpverleners en STMR geconstateerd hebben? Worden die voordelen door onafhankelijke cijfers bevestigd?		Er is geen directe correlatie te meten tussen de resultaten van de ingezette beschikte zorg en hetgeen wat eventueel preventief of ter voorkoming van erger? wordt ondervangen. Wel kijken wij kritisch naar de keuze van inzet van PGO. Bijvoorbeeld of PGO als langdurige eerste lijnshulp kan worden ingezet in plaats van kort durende specialistische zorg. Voor de inzet van PGO wordt soms ook gekozen als vorm van nazorg of naast een kort durend specialistisch traject om hetgeen er bij een specialistisch traject wordt ingezet thuis samen met ouders te implementeren in een structuur. PGO kan zowel lang- als kortdurend worden ingezet. Het gedrag van ouders en kind kan thuis worden geobserveerd en biedt ouders praktische handvatten. Het kan een combinatie zijn van opvoedtips en praktische hulp zoals samen de keukens ordenen of formulieren invullen: eigenlijk gewoon dat wat ouders nodig hebben om een stapje verder te komen. PGO uitgevoerd door STMR is niet specifiek onderzocht. Het NJI heeft een lijst van erkende interventies die zijn onderzocht, waarvan een aantal vergelijkbaar met de methodiek van PGO van STMR.
5	<u>PNL 44, Verduurzaming</u> Wat is de onderbouwing van het gevraagde bedrag van € 200.000 per jaar? Immers aangegeven wordt dat eerst onderzoek moet worden gedaan naar de wenselijkheid en noodzakelijkheid van het jaarlijkse bedrag.	PNL 44	Het college behandelt op 26 juni het rapport; 'Monitoring uitvoering Routekaart Duurzaam Overbetuwe over 2017. Uit de evaluatie is gebleken dat het energieverbruik in 2017 niet met 1.5% conform de doelstelling is gedaald maar licht is toegenomen. Dit wordt vooral veroorzaakt omdat Overbetuwe een 'groeigemeente' (wonen en werken) is. Dit maakt de opgave alleen maar moeilijker en zullen wij alle 'zeilen bij moeten zetten'! Het bedrag van 200K euro wordt o.a. ingezet voor:

			- verdere verduurzaming eigen organisatie; vastgoed (o.a. MFA/ MFC's), wagenpark, duurzame en circulaire aanbesteding, aanschaf E-vervoer (e-bikes en –scooters); - regionale samenwerking: uitvoering regionale routekaart duurzaamheid door o.a.: 1. Aardgas loze woonwijken (in combinatie met energieloketten), 2. Intensivering handhaving bedrijven/ duurzame bedrijventerreinen, 3. Voorbeeldfunctie gemeente: verduurzaming eigen vastgoed 4. Circulaire inkoop en ruimtelijke gevolgen verduurzaming. - verdere professionalisering Loket Duurzaam Wonen+ i.s.m. Stichting Betuwe Energie en 18 opgeleide energiecoaches voor verduurzamen bestaande woningvoorraad; - aardgasvrije wijken: zowel geplande nieuwbouw ontwikkelaars en bouwers verleiden en plan van aanpak bestaande wijken van het gas af. Aanwijzen prioritaire wijken met alle stakeholders en uitvoeren van haalbaarheidsstudie voor pilot aanmelding wijk bij het ministerie van EZK; - energiebronnen: faciliteren, nader onderzoek en aanjagen grootschalige opwekking van wind- en Zonne energie, uitbreiden haalbaarheidsstudie potentieel energielandschap op de Merm, geothermie (aanhaken studie Nijmegen), energie uit water (waal en waterkracht centrale Driel); - verduurzamen (bedrijven)terreinen: BE+ --> bedrijventerreinen energie neutraal of –leverend, potentiescan daken grote bedrijven in de gemeente, intensivering samenwerking uitvoeringsdienst ODRA etc., - events: duurzaamheidsprijs en themabijeenkomsten
6	<u>PNL 48 Loopbrug Heteren</u> Draagt de gemeente alleen bij indien de brug ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt? Of is de toezegging ruimer?	PNL 48	De toezegging betreft de ontwikkeling van de loopbrug. De gereserveerde € 100.000,- gemeente is een deel van de financiering. Van andere overheden (o.a. provincie en waterschap) en het dorp is ook een financiële bijdrage noodzakelijk.
7	<u>Kastanjelaan Heteren</u> Hoe is de opvolging van de unaniem aangenomen motie van 7 november 2017 inzake Kastanjelaan in Heteren verwerkt in de PNL? Momenteel is alleen een bedrag voor de loopbrug Heteren opgenomen.		De lasten die destijds geraamd zijn door Movares, op basis van de schetsen, bedragen ca. €900.000,- daar misten een aantal onderzoeken die wel essentieel zijn om een goede raming te kunnen maken. Daarnaast staat, in het bijgevoegde verslag van de bewonersavond destijds, te lezen dat niet iedereen er mee in kan stemmen, en er nog wat vragen openstaan. Het heeft wel wat consequenties voor enkelen nl.. Voorstel is om een voorbereidingskrediet te vragen aan het college van ca. €40.000,- om e.e.a. uit te werken en de

			onderzoeken op te starten. Na de uitkomsten van de onderzoeken gaan we een raming opstellen van de totaal benodigde kosten en deze bij de PNL aanvraag in het voorjaar 2019 kunnen indienen. We hebben dan een compleet beeld met een goede financiële onderbouwing van de kosten, zodat er geen gelden beschikbaar/gelabeld, zijn zonder dat het noodzakelijk is.
8	<u>Centrumplan Dorpshart Heteren</u> Klopt het dat het college opvolging wil geven aan een de ondersteuning door het. Buro Fresh Forward uit Hilversum voor het uitwerken van een plan voor het dorpshart Heteren en zo ja, hoe is dit bedrag verwerkt in de PNL?		Voor de zomer zal een collegevoorstel worden ingediend waarin de wens van de dorpsraad om met een stichting te gaan werken wordt gehonoreerd met een startkapitaal. Het startkapitaal betreft oa de ondersteuning van Fresh Forward uit Hilversum en dit wordt in een subsidieovereenkomst vastgelegd. Met de nieuwe portefeuillehouder Rob Engels zijn intensieve gesprekken gestart vanaf mei 2018 met de leden van de toekomstige Stichting 'Hart van Heteren' betreffende deze subsidieovereenkomst en de voorwaarden. Deze kosten zijn niet verwerkt in de PNL 2019, maar zullen ten laste komen van de algemene reserve van 2018.
9	<u>Glasvezel</u> Gezien het sociaal en economisch belang van glasvezel in het buitengebied is in de kadernota 2018/TR4 aangegeven een project om in samenwerking met regionale partners de aanleg te stimuleren, hoe is dit bedrag verwerkt in de PNL?		Breedbandverbinding behoort tot de basis infrastructuur in Nederland. Onze projectaanpak is in maart in het regionale portefeuillehouders-overleg besproken. Er is besloten om een marktpartij een aanbod te laten uitwerken dat na de zomer wordt behandeld. Regionale partners zijn nodig om voldoende massa te creëren om aanleg financieel haalbaar te maken. In het PNL 2019-2022 zoals opgenomen in de Kadernota 2019 hebben we hiervoor geen post opgenomen. Afhankelijk van de voortgang van het proces zullen we in het PNL bij de begroting 2019 een post op kunnen nemen.

1.4 Technische vragen D66

D66	Vraag	Blz./PNL post	Antwoord
1	Waarom wordt in de PNL overzichten bij een exploitatielast die voor meerdere jaren geldt alleen de lasten voor het eerste exploitatiejaar opgenomen?		Als een structurele (exploitatie)last wordt opgenomen in jaarschijf 2019 betekent dat dat deze last ook automatisch is verwerkt in de jaarschijven na 2019. Het ook in de kolom van 2020 zetten zou betekenen dat het structurele bedrag er in 2020 nogmaals bovenop komt en het er dan dus dubbel in zit.
2	Op pagina 3 wordt gemeld "...bewaken van de identiteit...staan hoog op onze agenda..." . D66 Overbetuwe hoort graag wat dit college daar onder verstaat.	3	Zoals geduid in het Coalitieprogramma bedoelen we hiermee dat wij nauwgezet de balans moeten bewaken tussen Overbetuwe als plattelandsgemeente (enerzijds) en Overbetuwe als regionaal infrastructureel knooppunt (anderzijds).
3	Op pagina 3 wordt gemeld "We zetten in op versnelling van woningbouw." D66 Overbetuwe wordt daar enthousiast over, de vraag van onze kant is hoe denkt u die versnelling te realiseren? Welke smart DOELEN gaat u hiervoor stellen?	3	Wij verwachten door focus op afspraken en productie van 1.000 woningen in 29 lopende projecten versnelling te kunnen bewerkstelligen. Bij deze ambitie hanteren wij geen exact woningaantal; het streven is dat ontwikkelende partijen substantieel meer realiseren dan de 160 à 180 woningen per jaar die op basis van de Woonagenda voorzien zijn.
4	Wanneer mogen wij het uitvoeringsplan 2018 voor handhaving verwachten?	4	Er wordt dit jaar geen Uitvoeringsprogramma Handhaving 2018 opgesteld. Voor 2018 wordt nog het Uitvoeringsprogramma Handhaving 2017 gehanteerd.
5	Zit in de financiële vertaling van speerpunt capaciteit handhaving ook uitbreiding van formatie of alleen middelen en uitrusting?		In de PNL-post (nr. 2) zit alleen budget opgenomen voor middelen en uitrusting.
6	Mobiliteit op maat. Hoe worden de lokale initiatieven voor lokale vervoer op maat in bijvoorbeeld Oosterhout (Brengflex) en Heteren meegenomen in de aangekondigde studie ?	PNL5	De studie moet inzicht geven welke initiatieven voor vervoer er kansrijk zijn in Overbetuwe. Lokale initiatieven spelen vaak in op een behoefte die er is binnen een kern. In deze studie gaan we zeker aan de slag met het verkennen van lokale initiatieven..

7	Wanneer is reconstructie van Peperstraat ivm realisatie Hoge Wei gepland?	PNL9-15	Momenteel is de aannemer druk met het bouwrijp maken van Bp Hoge wei waarna gestart wordt met het bouwen van de woningen. Als een gedeelte van de woningen gereed is wordt de Hoge Wei woonrijp gemaakt. I.v.m. het vele bouwverkeer start daarna de herinrichting van de Peperstraat. Voor de start van de werkzaamheden aan de Hoge Wei is er o.a. van de Peperstraat een Nul-meting gemaakt. De weg zal tijdens deze fases regelmatig worden geïnspecteerd en mochten daar werkzaamheden uit voortkomen worden die herstelt.
8	PNL 10 Wordt bij reconstructie Hoge Wick/Spaanstraat rekening gehouden met evt. ontsluiting hoge wei II?	PNL 10	De werkzaamheden worden natuurlijk intern en extern met alle partijen afgestemd. Dat geldt voor zowel de uitvoering van de werkzaamheden Hoge Wei II en de voorstaande herinrichting Hoge Wick-Spaanstraat.
9	Heeft het college overwogen om PNL 4 en 5 (duurzame mobiliteit-opstellen visie respectievelijk mobiliteit op maat studie naar organiseren mobiliteit op maat) te combineren en zo niet, waarom niet?	PNL 4 en 5	Nee, de insteek van PNL Duurzame Mobiliteit is om initiatieven vanuit de bedrijven en bewoners rond elektrisch vervoer en fiets te verkennen en te faciliteren. PNL Mobiliteit op maat richt zich voornamelijk op lokale vervoersoplossingen
10	Hoe stimuleert de gemeente als werkgever haar personeel om op de fiets naar het werk te komen?		Er is geen specifiek 'fietsbeleid' opgesteld. Wel werkt onze gemeente – net als zovele gemeenten – met het IKB (individueel keuzebudget). Dit maakt het o.a. mogelijk om 'fiscaal gunstig' een fiets aan te schaffen. Verder hebben we de beschikking over een degelijke fietsenstalling en douchegelegenheid.
11	PNL14 oplossing voor dwarsonvlakheid door boomwortels: voor hoeveel % van de bomen geldt dit voor en hoeveel % zou er dan bij benadering gekapt moeten worden en hoeveel % daarvan wordt dan vervangen door nieuwe bomen?	PNL 14	Het aangeven van een percentage is erg moeilijk in te schatten. Waarschijnlijk zullen er meer bomen verdwijnen dan dat er terug komen. Met minder bomen maar met een kwalitatief betere groeiplaats zal een groener beeld ontstaan waarbij de boom ook een betere positie krijgt in de openbare ruimte. Tevens onderzoeken we om een grotere boomplantmaat aan te planten zodat er eerder een volwaardig beeld ontstaat.
12	Is bekend dat inwoners van Driel de wens hebben om bij de Broeksingel vanaf de bushalte tot aan rotonde		Nee, deze wens is niet bij ons bekend. Graag willen we in contact komen met de bewoners om de problematiek te bespreken.

	Rijnstraat het voetpad te verlengen ivm schoolgaande jeugd die op rotonde wordt afgezet en van Rijnstraat naar bushalte loopt?		
13	In de nota 'stand van zaken RTG' staat over aanpassingen Knoop 38 dat 'op langere termijn (2025) ook aanpassing van afslag 38 nodig is als 'alle ontwikkelingen in de omgeving gerealiseerd zijn' Deze ontwikkelingen (als daarmee Park 15, nieuwbouw Waalsprong, verbreding en doortrekken A15) zijn toch al eerder dan 2025 gerealiseerd? Welke ontwikkelingen worden dan nog meer bedoeld dan de al bekende (De Grift Noord)? Welke aanpassing wordt hiermee bedoeld, de aanpassingen waarvoor al scenario's bekend zijn of nog aanvullende aanpassingen? Eerder is toch geconstateerd dat er aanvullende aanpassingen nodig zijn voor 2021 (informatiebijeenkomsten Knoop 38) en dat nog gezocht moet worden naar financiering hiervoor. Waarom is er dan niets voor opgenomen in de kadernota?		De ontwikkelingen die van invloed zijn op de verkeersintensiteiten rond afslag 38 zijn in volle gang, maar zullen niet allemaal volledig (Waalsprong, De Grift Noord) zijn afgerond in 2025. Daarnaast speelt de autonome groei van het autoverkeer een rol in de uitkomsten van de berekeningen. Ook die zorgt voor een toename van de verkeersdruk op afslag 38. De aanpassingen waarop gedoeld wordt bestaan uit de uitkomsten van de 'Préverkenning Knoop 38'. Uit de préverkenning komt naar voren dat de daarin gepresenteerde oplossingen op termijn noodzakelijk zijn. De 'Préverkenning' noch het college stelt dat de aanpassing vóór 2021 nodig is. Het college streeft wél naar verdere aanpassing van afslag 38 op zo kort mogelijke termijn en ziet mogelijkheden om de aanpassing te laten meeliften in het project ViA15. Hierover is zij met de gemeente Nijmegen en Rijkswaterstaat in gesprek.
14	Pagina 22 geeft een streven aan om een bedrijfsverzamelgebouw te realiseren voor starters. D66 Overbetuwe ondersteunt dat streven van harte! Hoe kijkt het college naar het idee om dat gebouw bij de stationsomgeving in Elst te laten ontstaan?	PNL 16	Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in welke faciliteiten passend en haalbaar zijn voor Overbetuwe. Een bedrijfsverzamelgebouw bij de stationsomgeving in Elst is een mogelijke optie die onderdeel zal zijn van het onderzoek.

15	Waarom is gekozen voor een periode van 15 jaar voor het strategisch meerjarenplan huisvesting onderwijs? Is dit uitvoering van een visie op onderwijshuisvesting? Zo ja, wat houdt die visie dan in? Zo nee, waarom niet eerst een visie opstellen over onderwijshuisvesting in Overbetuwe?	PNL 18	Bij de uitwerking van een strategisch meerjarenplan huisvesting onderwijs (SHP) gaan wij uit van een periode van 16 jaar. Dat past binnen het onlangs opgestelde advies d.d. 13 april 2018 van de PO-Raad, VO-raad en VNG (Concretisering Huisvestingsvoorstel) aan het ministerie van OCW. Hiermee wordt aangesloten op de gemeentelijke raadscycli van veelvouden van 4 jaar. Het SHP met daarbij de visieontwikkeling komt tot stand na overleg tussen gemeente en schoolbesturen. Hiermee geven wij aan dat de onderwijshuisvesting meer dan in het verleden een gedeelde verantwoordelijkheid is. Wij zijn hiermee inmiddels gestart. Voor de Raad zijn er twee belangrijke momenten t.w.: 1. Najaar 2018: bespreking en vaststelling beleidsuitgangspunten voor het SHP. Concreet gaat het dan om o.a. energie en duurzaamheid, Frisse Scholen B, Financiering m2 voor kinderopvang en de bedragen conform VNG-advies. 2. Voorjaar 2019: na de strategische keuzes, verwerking van de visies, gesprekken met de relevante dorpskernen en technische beoordeling van de gebouwen volgt het vaststellen van het SHP, incl. financiële vertaling in een meerjaren investeringsbegroting.
16	Er is toch al overleg met het hpc en de korfbal? Wat gaat er nu echt gebeuren?	PNL 27	Er heeft al overleg plaatsgevonden met de directeur van het HPC en met de korfbalvereniging. De grond waarop de korfbalvelden moeten worden aangelegd is van het HPC. We moeten uitzoeken hoe we hiermee juridisch omgaan. Het is de bedoeling om in 2019 twee kunstgrasvelden aan te leggen ipv de huidige grasvelden.
17	Speelonderzoek: dit plan onderschrijven we van harte. Hoe denkt het college te stimuleren dat kinderen er ook echt gebruik van gaan maken als het er staat (in samenhang zien met PNL 28 preventie overgewicht)	PNL 29	Overbetuwebeweegt.nl is een vaste waarde bij speelprojecten; zij hebben de concept Uitvoeringsagenda Sport 2018-2020 als basis genomen voor hun jaarplan. Daarin is in Bouwsteen 2: Inwoners hebben een actieve en gezonde leefstijl als onderdeel opgenomen: Actievere en gezondere leefstijl via de buurt. De nieuw te ontwikkelen 12+ plekken zijn daarvoor een mooie ingang.
18	Hoe staat het met voorziening voor jongeren in Driel? Leent de situatie in Driel zich om daar als eerste te starten met dit onderzoek en het mee te nemen in de realisatie van een voorziening voor jongeren?	PNL 29	De speelplek voor 12+ jeugd in Driel zal in fasen gerealiseerd worden. Het is de bedoeling nog voor de bouwvak 2018 een start te maken met grondwerkzaamheden en de aanleg van een verhard voetbal-/basketbalveld. Hieraan is de meeste behoefte. Eerder schreef Ellen Vroegindewei (trekker van dit item) richting raad in een reactie op het nog openstaande actiepunt vanuit de gemeenteraadsvergadering van 7 november 2017 het volgende:

			Voor de inrichting van de speelplek voor de oudere jeugd bij de sportvelden in Driel is input verzameld door jongerenwerker Benny Voorn. Benny staat in contact met verschillende groepen jongeren (en hun ouders) in Driel. Hij heeft bij de verschillende groepen opgehaald aan welke voorzieningen behoefte is en ook hoe zij die graag ingericht zien in de ruimte. Met deze input zijn wij een ontwerp aan het opstellen. Dit ontwerp zal in een plenaire sessie met een afvaardiging vanuit de verschillende groepen teruggelegd worden voor fine-tuning. Tijdens deze bijeenkomst wordt met jongeren en ouders ook besproken welke rol zij eventueel bij aanleg en onderhoud kunnen hebben. Er is door een aantal ouders aangegeven dat hier animo voor is. Om een directe lijn met de inwoners van Driel te houden, is Benny Voorn opgenomen in de interne werkgroep voor realisatie van de speelplek en wordt de voortgang via hem steeds teruggelegd in het dorp. In de tijd is de aanleg van het verharde veld naar voren getrokken zodat er deze zomer nog op gespeeld kan worden (hoewel nog niet in definitieve vorm), Een plenaire sessie over het ontwerp van het gehele veld en onderhoud en monitoring van het gebruik na aanleg, volgt na de zomer.
19	Toegezegd door de wethouder was aanvullende informatie over Vitaal sportpark De Pas en info over de velden bij Excelsior. Wanneer kunnen we deze informatie verwachten?	PNL 21 en 26	Er is een plan voor het Vitale Sportpark in concept gereed. Dit kunnen wij binnenkort aan uw raad sturen. Plannen voor het derde veld voor Excelsior zijn nog onbekend.
20	Realisatie 3 ^e veld Excelsior Waarom staat deze post op p.m? Wat is er aan uitgaven te verwachten?	PNL 21 en 26	Omdat bij dit 3e veld van Excelsior nog niet duidelijk is of grondaankoop nodig is of dat het enkel gaat om het omzetten van een natuurgrasveld in een kunstgrasveld. Hierover gaan we met de vereniging in gesprek.
21	Er wordt op pagina 5 gemeld dat er in 2019 een sportnota komt. Kunt u daar concreter over zijn, in welk kwartaal?	5	In de sportnota werken wij de ambities op de terreinen van sportstimulering, subsidiëring, tarieven en beheer/onderhoud verder uit. Tot de vaststelling van de gemeentebegroting 2019 door de gemeenteraad werken wij het proces uit om dit samen met verenigingen en clubs vorm te geven. Dan wordt ook meer duidelijk hoe de planning van de sportnota er uit ziet
22	D66 Overbetuwe verbaast zich over het totaal ontbreken van informatie over voor D66 Overbetuwe belangrijke ondersteuning voor de drie bibliotheken in onze gemeente. Hoe komt dat? Hoe gaat u dat oppakken?		Hoe wij met de bibliotheekfuncties omgaan is opgenomen in de ontwikkelvisie bibliotheekfuncties en geconcretiseerd in de uitvoeringsagenda 2018. Doelen en activiteiten zijn ook opgenomen in de subsidiebeschikking voor 2018.

23	Bij punt 21 Sportpark De Pas wordt gesproken over "...uitwerking van de planvorming worden tevens bijdragen van derden/sponsors EN de betrokken verenigingen verwacht." Hoe ziet het college beide vormen van extra financiering? Gaat het college derden/sponsors zoeken? Denkt het college echt dat de betrokken verenigingen draagkrachtig genoeg zijn? Kan het college aangeven hoe de diverse verenigingen hier tegenaan kijken: de postduiven vereniging, Spero, visvereniging, Elistha, HCOB en de scouting?	PNL 21	De bijdragen van verenigingen moeten passen bij hun (financiële) draagkracht. Een bijdrage kan ook bestaan uit inzet van hun tijd. Vanuit bureau Sport en Ruimte, die het gehele traject begeleidt, zijn de verenigingen al in gesprek met private partijen. Deze gesprekken zijn zeer hoopvol. Bureau Sport en Ruimte zoekt dus mee naar financiering.
24	Hoe kan het (pagina 23) dat de kleine kern Randwijk WEL en de grotere kernen Oosterhout en Valburg NIET deel mogen nemen aan het onderzoek uitrollen Vitale Sportparken? Juist in Oosterhout zou samenwerking vanuit de gemeente Overbetuwe met de gemeente Nijmegen voor de vereniging OSC een mooie kans zijn.	PNL 22	Voor Randwijk wordt al gewerkt aan een MFC waarbij Dorpshuis functie en sportclub samengaan. Een vitaal sportpark gedachte kan hierin nu worden meegenomen. Het onderzoek beslaat nu 5 kernen. Wanneer ruimte wordt gezien voor verdere uitrol van vitale sportparken gaan wij ook met Oosterhout en Valburg aan de slag.
25	PNL 26: Wanneer we de geldende regels m.b.t. voetbalvelden er naast leggen: welke 3 voetbalclubs hebben in volgorde van urgentie in onze gemeente dan het meest recht op een uitbreiding met een veld c.q. realisatie kunstgrasveld?	PNL 26	Voor zover wij weten is er op dit moment geen capaciteitsgebrek bij de verenigingen (m.u.v. Excelsior Zetten). Een berekening van capaciteit nemen wij op in de uitwerking van de sportnota.
26	PNL 25 uitwerken visie vastgoed: Wanneer kan de Raad het vervolg hierop verwachten?	PNL 25	Bij de paraplunota "visie op vastgoed" zoals deze door de raad is vastgesteld in februari 2018 zat een globale planning wanneer de raad de uitwerking van de pijlers tegemoet kan zien. Die planning geldt nog steeds.
27	Waarom wordt er voor gekozen om	PNL 31	Wij achten het niet zinvol om een voorziening als de GelrePas in stand te houden als de doelgroep er

	afscheid te nemen van de Gelrepas als nog niet bekend is of er een beter alternatief is? Wanneer kunnen we alternatief voor de gelrepas verwachten?		slechts zeer beperkt gebruik van maakt. Het aanpassen van de GelrePas aan de lokale behoefte is nagenoeg onmogelijk. Uitgangspunt is dat de afspraken gelden voor alle deelnemende gemeenten. Slechts in een enkel geval kan hiervan worden afgeweken. Voor een alternatief willen wij ons meer richten op lokale gebruiksmogelijkheden en een praktischere uitvoering. Mogelijk dat dit gebeurt in combinatie met andere voorzieningen (zoals kledingpakketten en huiswerkbegeleiding). Dit vergt een uitgebreid onderzoek. Het streven is om vanaf 2020 van het alternatief voor de GelrePas gebruik te kunnen maken. Tot die tijd handhaven wij de GelrePas.
28	PNL post 41. Nieuwbouw De Wanmolen in Zetten. Op welke invulling van de light variant is de reservering van 5 mln vanaf 2020 gebaseerd? Zijn er nog verrassingen te verwachten als in het overleg met de deelnemende partijen er voor een andere (duurdere) invulling wordt gekozen? Zo ja hoe worden die meerkosten dan afgedekt?	PNL 41	Bij het raadsbesluit is uitgegaan van een Wanmolen Light variant (met twee zaaldelen). Bij amendement is de optie voor drie zaaldelen open gehouden. Over de benodigde capaciteit zijn wij nu in gesprek met de sportverenigingen. Wanneer uit deze gesprekken een andere variant nodig blijkt leggen wij dit (incl. financiële onderbouwing) voor aan uw raad.
29	PNL 32: preventie in de jeugdzorg werkt alleen als het regionaal wordt aangepakt: in hoeverre worden omliggende gemeenten betrokken in het plan met name bij de doorlopende zorglijn 18-/18+?	PNL 32	Naast de (geplande) lokale activiteiten is er een regionaal actieplan voor de 18-/18+ problematiek waar gemeenten zich aan committeren. Ook wordt er samengewerkt met belangrijke regionale partners zoals het RBL (regionaal bureau leerplicht) en zorgaanbieders die regionaal opereren.
30	De kosten van de website samenvoeging ons Overbetuwe en Onsovbvoorelkaar lijken ons aan de hoge kant. Hoe komt dit budget tot stand?	PNL 35	Het benodigd budget voor Overbetuwevoorelkaar is € 14.000 en voor Onsoverbetuwe € 6.000. We hebben de eerste helft van 2019 nodig om het onderzoek naar het samenvoegen van de websites af te kunnen ronden. Zodra we afscheid kunnen nemen van een website (waarbij we nadrukkelijk ook de website van het vrijwilligerssteunpunt betrekken), weten we wat de daadwerkelijke kosten voor de komende jaren zullen zijn.
31	Werkt de gemeente in het kader van de routekaart duurzaamheid aan het opstellen van een energietransitieplan	3	Met de Routekaart wordt gestreefd naar een situatie waarbij: de vraag naar energie volledig gedekt wordt uit hernieuwbare bronnen. Er is geen fossiele energie meer nodig. Er is geen CO2-uitstoot meer die bijdraagt aan het broeikasgaseffect en daarmee aan de temperatuurstijging van onze

	dat moet leiden tot een CO2 neutrale gemeente?		aarde. De gemeente Overbetuwe wil energieneutraal worden met hernieuwbare bronnen binnen de gemeente grenzen of in de regio. Dit streven heeft betrekking op het energieverbruik in woningen, bij bedrijven en in het verkeer en het energieverbruik van de eigen organisatie.																																																																																																			
32	PNL post 43. Kapitaallasten duurzaamheidsleningen. Hoeveel verenigingen en bewoners hebben in 2017 gebruik gemaakt van het instrument duurzaamheidslening? En wat is de stand medio 2018?	PNL 43	<table><tr><td colspan="11">1 Verstrekte duurzaamheidsleningen gemeente Overbetuwe</td></tr><tr><td colspan="11">2</td></tr><tr><td colspan="11">3</td></tr><tr><td>4</td><td>Type lening</td><td>Budget</td><td>Aantal 2017</td><td>Verstrekt 2017</td><td>Aantal 2018*</td><td>Verstrekt 2018*</td><td>Totaal verstrekt</td><td>Ontv. Rente/Aflossing</td><td colspan="2">Restant per 20-06-2018</td></tr><tr><td>5</td><td>Duurzaamheidslening</td><td>€ 500.000</td><td>17</td><td>€ 164.665</td><td>15</td><td>€ 115.644</td><td>€ 280.309</td><td>€ 19.723</td><td>€</td><td>239.414</td></tr><tr><td>6</td><td>Stimuleringslening</td><td>€ 500.000</td><td>1</td><td>€ 50.500</td><td>2</td><td>€ 90.269</td><td>€ 140.769</td><td>€ 2.126</td><td>€</td><td>361.357</td></tr><tr><td>7</td><td>Totaal</td><td>€ 1.000.000</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="11">8</td></tr><tr><td colspan="11">9 *01-01-2018 t/m 20-06-2018</td></tr></table>	1 Verstrekte duurzaamheidsleningen gemeente Overbetuwe											2											3											4	Type lening	Budget	Aantal 2017	Verstrekt 2017	Aantal 2018*	Verstrekt 2018*	Totaal verstrekt	Ontv. Rente/Aflossing	Restant per 20-06-2018		5	Duurzaamheidslening	€ 500.000	17	€ 164.665	15	€ 115.644	€ 280.309	€ 19.723	€	239.414	6	Stimuleringslening	€ 500.000	1	€ 50.500	2	€ 90.269	€ 140.769	€ 2.126	€	361.357	7	Totaal	€ 1.000.000									8											9 *01-01-2018 t/m 20-06-2018										
1 Verstrekte duurzaamheidsleningen gemeente Overbetuwe																																																																																																						
2																																																																																																						
3																																																																																																						
4	Type lening	Budget	Aantal 2017	Verstrekt 2017	Aantal 2018*	Verstrekt 2018*	Totaal verstrekt	Ontv. Rente/Aflossing	Restant per 20-06-2018																																																																																													
5	Duurzaamheidslening	€ 500.000	17	€ 164.665	15	€ 115.644	€ 280.309	€ 19.723	€	239.414																																																																																												
6	Stimuleringslening	€ 500.000	1	€ 50.500	2	€ 90.269	€ 140.769	€ 2.126	€	361.357																																																																																												
7	Totaal	€ 1.000.000																																																																																																				
8																																																																																																						
9 *01-01-2018 t/m 20-06-2018																																																																																																						
33	PNL post 44: Verduurzaming. Waaruit bestaat de extra ambitie op et gebeid van duurzaamheid? En waarom is daarvoor 150.000 werkbudget/procesgeld nodig? Waaraan wordt dat geld besteed?	PNL 44	Het college behandelt op 26 juni het rapport; ‘Monitoring uitvoering Routekaart Duurzaam Overbetuwe over 2017. Uit de evaluatie is gebleken dat het energieverbruik in 2017 niet met 1.5% conform de doelstelling is gedaald, maar ligt is toegenomen. Dit wordt vooral veroorzaakt omdat Overbetuwe een ‘groeigemeente’ (wonen en werken) is. Dit maakt de opgave alleen maar moeilijker en zullen wij alle ‘zeilen bij moeten zetten’! Naast deze opgave intensiveren wij op het gebied van: regionale samenwerking, grootschalige opwekking, aardgasvrije wijken, verduurzaming (bedrijven)terreinen en de bestaande woningvoorraad. Het bedrag van 200K euro wordt o.a. ingezet voor: - verdere verduurzaming eigen organisatie; vastgoed (o.a. uitbreiding gemeentehuis, MFA/ MFC’s), wagenpark, duurzame en circulaire aanbesteding, aanschaf E-vervoer (e-bikes en –scooters); - regionale samenwerking: uitvoering regionale routekaart duurzaamheid door o.a.: 1. Aardgas loze woonwijken (in combinatie met energieloketten), 2. Intensivering handhaving bedrijven/ duurzame bedrijventerreinen, 3. Voorbeeldfunctie gemeente: verduurzaming eigen vastgoed, 4. Circulaire inkoop en ruimtelijke gevolgen verduurzaming. - verdere professionalisering Loket Duurzaam Wonen+ i.s.m. Stichting Betuwe Energie en 18 opgeleide energiecoaches voor verduurzamen bestaande woningvoorraad; - aardgasvrije wijken: zowel geplande nieuwbouw ontwikkelaars en bouwers verleiden en plan van aanpak bestaande wijken van het gas af. Aanwijzen prioritaire wijken met alle stakeholders en uitvoeren van haalbaarheidsstudie voor pilot aanmelding wijk bij het ministerie van EZK; - energiebronnen: faciliteren, nader onderzoek en aanjagen grootschalige opwekking van wind- en Zonne energie, uitbreiden haalbaarheidsstudie potentieel energielandschap op de Merm, geothermie (aanhaken studie Nijmegen), energie uit water (waal en waterkracht centrale Driel);																																																																																																			

			- verduurzamen (bedrijven)terreinen: BE+ --> bedrijventerreinen energie neutraal of –leverend, potentiescan daken grote bedrijven in de gemeente, intensivering samenwerking uitvoeringsdienst ODRA etc., - events: duurzaamheidsprijs en themabijeenkomsten
34	Toegankelijke kernen: worden de 75+ bezoeken in samenwerking met de huisartsenposten gemaakt?	PNL 45	Dit mag en kan natuurlijk ook in overleg met de praktijkondersteuners van de huisartsenposten. Het uitgangspunt nu is dat we dit in overleg doen met SGO (stichting Gehandicapten Overbetuwe) de buitendienst en eventueel betrokken inwoners.
35	PNL post 48. Bijdrage voor loopbrug Heteren. Wordt rekening gehouden met provinciale subsidie die beschikbaar is voor het inrichten van de uiterwaarden?	PNL 48	De toezegging betreft de ontwikkeling van de loopbrug. De gereserveerde € 100.000,- gemeente is een deel van de financiering. Van andere overheden (o.a. provincie en waterschap) en het dorp is ook een financiële bijdrage noodzakelijk.
36	PNL post 49+ 50. Opstellen centrumplan Driel en Oosterhout. Dit zijn toch lopende trajecten? Waarom kan er dan geen inschatting worden gemaakt over de noodzakelijke kosten?	PNL 49/50	Vanuit de kern Oosterhout worden inderdaad plannen ontwikkeld voor het dorpshart. Zodra deze plannen concreet zijn onderbouwd en getoetst zullen deze inclusief investeringsramingen aan de Raad ter besluitvorming worden voorgelegd. Op dit moment gaat het college uit van een maximale eenmalige investering van 3.000.000 euro voor de plannen van een nieuw dorpshart voor Oosterhout
37	Er wordt gesproken over een 'projectplan' voor land van tap: is dat in te zien?	PNL 46	Een projectplan is bedoeld als een intern organisatiedocument. Het wordt geschreven voor de bestuurlijk opdrachtgever en voor het interne projectteam binnen de gemeente. Een projectplan beschrijft het doel, het resultaat, de scope (wat doen we wel/niet), de interne organisatie, de risico's etc. Het projectplan Land van Tap bevat strategische informatie en informatie over de interne organisatie. Het is niet bedoeld als een openbaar communicatiedocument. Na de vaststelling van het projectplan (de opdracht) in het college is deze voor de raad vertaald in een raadsmemo. In deze memo is ingegaan op de aanleiding, het doel, de resultaten/de werkzaamheden, de globale planning, het voorbereidingskrediet en de communicatie e.d.
38	Onderdeel van de Omgevingswet is een 'andere manier van samenwerken' is eenmalig geld voor gereserveerd. Leidt een andere manier van samenwerken niet tot meer inzet van ambtenaren en dus tot structurele lasten? Waarom zijn hiervoor dan alleen incidentele middelen vrijgemaakt?	PNL 47	Uitgangspunt van de Omgevingswet is dat de andere manier van werken met name een verschuiving in de werkzaamheden oplevert. Dat betekent dat er in principe geen extra inzet van ambtenaren wordt verwacht maar een andere. Voor het accent op een andere rol is geld gelabeld t.b.v. training en opleiding. Of de verwachting ook daadwerkelijk juist is, zal in de komende periode blijken. Mocht dit tot een andere uitkomst leiden, dan zullen wij dit inventariseren en met een onderbouwde raming aan u terug melden`.
39	Op pagina 21 (herinrichting Vriesenenk	21	De ervaringen die we opgedaan hebben bij de herinrichting van de "Vogelbuurt" in Driel en

	en Huyenkamp) juicht D66 Overbetuwe het streven "...worden gestimuleerd hun eigen tuinen te vergroenen ten gunste van het klimaat." Hoe ziet het college die concrete invulling om dat te bewerkstelligen?		ervaringen van andere gemeenten worden hierin meegenomen. Het Waterschap Rivierenland is hier ook actief mee bezig en die gaan we ook benaderen/inzetten. De plannen zullen samen met bewoners verder worden uitgewerkt waarbij we alle input, ook van de bewoners, gebruiken om zoveel mogelijk te "vergroenen".
40	Punt 46: het is goed om te lezen dat er stappen gezet gaan worden met het Land van Tap een mooie bestemming te laten geven. De vraag van D66 Overbetuwe is hoe het college de participatie in 'tijd' vorm denkt te gaan geven?	PNL 46	Er is inmiddels gestart met een Klankbordgroep (hierna KBG) voor het project Land van Tap (hierna: LvT). In deze groep zit een vertegenwoordiging van omwonenden, ondernemers en centrummanagement Elst. In de KBG kunnen betrokkenen hun inbreng leveren tijdens het gehele planproces. De KBG zal vanaf het begin adviseren. Er zal gevraagd worden om een oordeel te geven over de plannen. De adviezen komen of terug in de plannen of kunnen uiteindelijk worden meegewogen door college en raad. College en raad kunnen dan kan nog steeds afwijken van de wens en de mening van de betrokkenen. De komende tijd zullen diverse onderzoeken starten, zoals het verkeersonderzoek en haalbaarheidsonderzoek. Afhankelijk van het verloop van het overleg met de KBG, diverse partijen/belanghebbenden in het LvT, ligt het in de bedoeling om eind 2018/begin 2019 een nieuwe visie voor de ontwikkeling van het LvT aan de raad voor te leggen. Afhankelijk van de ontwikkeling die gekozen wordt, volgt hierna: contractvorming met eventuele (markt)partijen, verdere stedenbouwkundige uitwerking, opstellen van een bestemmingsplan, starten van de planologische procedures etc. Vanuit de gereserveerde programmaruimte woningbouw dient er in het jaar 2021 gestart te worden met de bouw.
41	Is er al zicht op de effecten van de meicirculaire op de hoogte van de inkomsten uit gemeentefonds (Algemene uitkering)? En wat betekent de aangekondigde verwachting van een daling van deze bijdrage (informatiebijeenkomst 12-6-2018) voor de begroting c.q. de financiële positie van de gemeente?	Par. 3.4 Alg. uitkering	De meicirculaire 2018 is er een van de buitencategorie oftewel dermate complex dat er wat meer tijd nodig is om de alle financiële consequenties voor 2019 en latere jaren goed in beeld te hebben. De effecten zullen worden verwerkt in de Programmabegroting 2019. Per saldo zal de algemene uitkering lager uitvallen. Hoeveel lager is dus nu nog niet bekend. Een eerste voorlopige schatting is dat het bedrag over de gehele meerjarenperiode zal liggen in een bandbreedte tussen 0,5 en 1,0 miljoen. De begrotingssaldi zullen dus lager uitkomen dan in de Kadernota 2019, maar nog wel ruimschoots boven de € 1 miljoen per jaar.
42	P11. Ontwikkeling personeelsbudget 2019-2022, tweede tabel :Wat behelst de post "Verhoging loongerelateerde en niet loongerelateerde	11	Naast de directie loonkosten hebben we ook kosten die een directe of indirecte relatie hebben met de omvang en/of loonkosten van de organisatie. Voorbeelden de kosten voor werving en selectie, secundaire arbeidsvoorwaarden, opleidingen, arbo en reiskosten.

	personeelslasten”?		
43	Bij de presentatie van de kadernota werd aangegeven dat 23% van de personeelskosten wordt uitgegeven aan ingehuurd personeel. Strookt dit met het beleid van de gemeente en zo niet: wat wordt er aan gedaan om het tij te keren?		Bij de flexibele schil moet onderscheid gemaakt worden tussen de kosten t.l.v. tijdelijk personele knelpunten (ziekte, zwangerschap enz.), incidentele en structurele werkzaamheden (P-budget) en andere specialistische inhuur die t.l.v. projectbudgetten komt. Het beleid van de gemeente was er de afgelopen jaren op gericht om met behulp van een flexibele schil de risico's te beperken en taakstellingen te realiseren. Hierdoor zijn ontwikkelingen waaronder het verplaatsen van taken naar de ODRA, de regionalisering van de brandweer, leerplicht, de ontwikkelingen in het GRP, de onzekerheid over de uitwerking van de decentralisaties, organisatieontwikkelingen etc gerealiseerd /opgevangen zonder grote frictiekosten voor de gemeentelijke organisatie. Daarnaast is door het hanteren van een flexibele schil het begrip flexibiliteit in arbeidscontracten meer geaccepteerd in de organisatie. Tevens wordt de flexibele schil ingezet bij vervanging ten gevolge van zwangerschap en ziekte, tijdelijke inhuur voor projecten en incidentele werkzaamheden. Op basis van de ervaringscijfers van de afgelopen jaren is een flexibele schil voor deze categorieën van minimaal 10 tot 15% van de formatie nodig gebleken. In verband met nieuwe inzichten zoals de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, het nieuwe coalitieprogramma, organisatie ontwikkelingen en het huidige inhuurpercentage wordt op dit moment wederom bekeken hoe we de flexibele schil willen inzetten vanaf medio 2e helft 2018 en later.
44	Welk gevolg heeft het terugstorten van 6.8 mln in de voorziening riolering voor het tarief?		Bij de vaststelling in 2017 van het GRP 2018-2022 is besloten om de 6,8 mln in te zetten voor een tariefsverlaging in 10 jaar. Dat leidt tot daling van het tarief met ongeveer € 34.
45	Gaat er een onderzoek komen naar de gevolgen van klimaatverandering (meer en heftige regenbuien)		Ja, er komt een onderzoek. Voor 1 jan 2020 voeren we een stresstest uit zoals afgesproken in het 'Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie' (DPRA)
46	Kan er een indicatie worden gegeven van de stijging van de afvalkosten? De		Er kan momenteel nog geen indicatie worden gegeven over de afvalkosten, het aantal containeraanbiedingen en de effecten n.a.v. de aanpassingen in de milieustraat. Uiteraard zullen wij

	eerste cijfers over de aanbieden van klike's zijn bekend alsmede de globale kosten van de aanpassing van de milieustraat.		deze zoveel mogelijk verwerken bij het opstellen van de uitvoeringsinformatie 2019.
47	Precario: gezien de situatie in Lingewaard onlangs: hoe groot is het risico dat de werkelijke inkomsten voor de komende jaren lager zijn dan de geschatte opbrengsten voor precario in de komende jaren tot afschaffing?		In Overbetuwe wordt er uitsluitend een juridische procedure gevoerd tegen (een deel van) de heffing op de precariobelasting voor het elektriciteitsnetwerk. Het risico laat zich moeilijk schatten, maar is vooral afhankelijk van de ontwikkeling van de landelijke jurisprudentie. In de begroting wordt geanticipeerd op de wegvallende opbrengsten in 2022.
48	Klopt het dat de verschillenanalyse jaarschijf 2020 ontbreekt in het overzicht?	Pag. 8, par. 3.1	Het is al jaren gebruikelijk om alleen het eerste jaar (dus nu 2019) en het derde jaar (dus nu 2021) te vergelijken met de vorige begroting. Het derde jaar in de Kadernota jaar t is namelijk het laatste jaar in de Programmabegroting jaar t-1
50	Progr. Alg. bestuur: Bij onderdeel 2.2 open bestuurscultuur en betrokkenheid samenleving wordt gemeld "...voortdurende aandacht voor democratische legitimiteitdie niet actief participeren." Hoe denkt het college daar vorm aan te geven? En welke rol spelen wijkplatforms, dorpsraden EN (burger)raadsleden daarbij een actieve rol?		Dit is geen technische vraag.
51	Punt 54: D66 Overbetuwe is verheugd dat er echte stappen ondernomen worden om een jongerenadviesorgaan (of is het jongerenadviesraad?) vorm te geven. Wij willen aangeven dat de inbreng van jongere (burger)raadsleden hierbij niet vergeten moet worden.	PNL 54	De jongerenadviesorgaan wordt vormgegeven naar aanleiding van de motie van de gemeenteraad op 9 januari jl. Actieve betrokkenheid van de raad en van burgerraadsleden is een belangrijke succesfactor voor het implementeren en laten slagen van het jongerenadviesorgaan binnen de gemeente. Dus inbreng van de jongere (burger)raadsleden is zeker nodig.
52	Aanpassing huisvesting: graag een toelichting op de berekening van de afschrijvingspost. Is het realistisch om	Par. 3.7	De afschrijvingstermijn voor renovatie / verbouw is op grond van de financiële verordening 25 jaar. Uitgaande van een investeringsbedrag van € 6 miljoen en een rentepercentage van 2,5% zijn de jaarlijkse kapitaallasten (afgerond) € 325.800. In het 1e jaar is hiervan € 150.000 rente en € 175.800

	met de huidige ontwikkelingen van de bouwkosten het investeringsbedrag te handhaven op 6.8 mln?	afschrijving. De afschrijvingstermijn voor meubilair is op grond van de financiële verordening 10 jaar. Uitgaande van een investeringsbedrag van € 350.000 en een rentepercentage van 2,5% zijn de jaarlijkse kapitaallasten (afgerond) € 40.000. In het 1e jaar is hiervan € 8.750 rente en € 31.250 afschrijving. Het huidige, beschikbare investeringsbedrag is 8,6 miljoen euro voor het totale project (dus fase 1 en 2). We gaan een inspanningsverplichting aan om te blijven voldoen aan het uitgangspunt van budgetneutraliteit, door verder te zoeken naar optimalisatieslagen die leiden tot concrete dekkingsmiddelen. Vanzelfsprekend bekijken we ook de mogelijkheden voor subsidies, alsook het Revolverend Fonds Routekaart Duurzaamheid wat ingezet kan worden voor verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. De meest recente marktontwikkelingen in de bouw laten inderdaad een beeld zien waarin op bepaalde onderdelen forse prijsstijgingen ontstaan. Zeer excessieve prijsstijgingen kunnen niet opgevangen worden binnen het huidige investeringsbedrag, zoals reeds gemeld in de Programmabegroting 2018 en de informatiememo van juni jl. De werkwijze die we hanteren met de aannemer (werken binnen een plafondbedrag), heeft in fase 1 geleid tot realisatie binnen budget. We streven ernaar ook dit effect door deze werkwijze te kunnen dempen.
--	--	---

1.5 Technische vragen GBO

GBO	Vraag	Blz.	Antwoord
1	<i>'We hebben de afgelopen jaren ervaring opgedaan op de bedrijventerreinen met projecten voor stimulering van (elektrische) fiets en elektrisch rijden. We willen de projecten verder uitrollen en naast de bedrijventerreinen ons ook richten op de kernen.'</i> <u>Onze vragen.</u> Blijkbaar levert de opgedane ervaring op dat er positieve resultaten zijn behaald. 1) Kunt u aangeven welke resultaten dat zijn en hoe die de luchtkwaliteit en leefbaarheid verbeteren?. 2) Kunt u daarnaast aangeven op welke concrete wijze deze positieve ervaringen worden gebruikt voor verdere uitrol. Wilt u bij de beantwoording een scheiding aanbrengen tussen enerzijds de uitrol op de (alle?) bedrijventerreinen en de uitrol in de (alle?) kernen?	Blz 20	Samen met Stichting Parkmanagement Overbetuwe (SPO) hebben we de afgelopen jaren mobiliteitsprojecten uitgevoerd op de bedrijventerreinen in Overbetuwe. Om het fietsgebruik te stimuleren zijn fietscampagnes uitgevoerd en kregen werknemers de gelegenheid om E-bikes uit te proberen. Tevens zijn er fietsoplaadpunten beschikbaar gesteld. Aan de E-bike probeeractie hebben ruim 1200 werknemers op de diverse bedrijventerreinen in Overbetuwe meegedaan. Voor de stimulering van elektrisch rijden zijn ook probeeracties opgestart en zijn oplaadpalen geplaatst op de bedrijventerreinen. Het is erg lastig om meetbare effecten te bepalen van deze acties op de luchtkwaliteit en leefbaarheid. Uitgangspunt is wel geweest dat we wilde inspelen op de behoefte die de bedrijven hebben op het gebied van duurzame mobiliteit. Deze aanpak heeft geresulteerd in gerichte projecten. We willen samen met SPO verkennen waar kansen liggen om duurzame mobiliteit te blijven stimuleren op de bedrijventerreinen. Het voordeel is dat SPO een goed netwerk heeft opgebouwd met de bedrijven en dat we kennis hebben opgedaan over de uitvoering van projecten. Voor de kernen zal de verkenning duidelijk moeten maken wat de mogelijkheden zijn. We zullen hiervoor ook de dorpsraden en wijkplatforms benaderen voor inbreng.
2	Op pag. 10 van de Kadernota staat in de tekst, dat de tarieven rioolheffing in 2019 met 12,4% worden verlaagd. In het samenvattend beeld van heffingen 2019 staat 12% verlaging rioolheffing. Vraag : Wat is het juiste percentage? Vraag: Is dit een eenmalige verlaging en houdt dit in dat de rioolheffing in 2020 weer op het peil van 2018 komt?	Blz 10	Het riooltarief 2019 kan met 12,4% eenmalig worden verlaagd als gevolg van de doorwerking uit de jaarrekening 2017. De eenmalige doorwerking heeft inderdaad tot gevolg dat het tarief voor 2020 weer verhoogd moet worden. In het GRP was een jaarlijkse stijging opgenomen van 0,5%. Samen met het hiervoor vermelde dalingspercentage is het geraamde verwachte effect op het tarief 2019 12% (afgerond).
3	Pag. 12: gemeentelijke huisvesting. Is in de geprognostiseerde bouwkosten rekening gehouden met een kunstbudget, zijnde 1% van de bouwkosten?	Blz 12	Er is in de geprognostiseerde bouwkosten rekening gehouden met een kunstbudget, maar niet 1% van de bouwkosten. Er is 70.000 euro geraamd, waarvan een groot deel gereserveerd staat voor het restaureren en terugplaatsen van historische wandpanelen in het Ambtshuis.

4	Pag. 20: Op pag. 20 staat, dat ervaring op bedrijventerreinen is opgedaan met projecten stimulerend fiets en elektrisch rijden. Wat zijn de resultaten van deze projecten?	Blz 20	Samen met Stichting Parkmanagement Overbetuwe (SPO) hebben we de afgelopen jaren mobiliteitsprojecten uitgevoerd op de bedrijventerreinen in Overbetuwe. Om het fietsgebruik te stimuleren zijn fietscampagnes uitgevoerd en kregen werknemers de gelegenheid om E-bikes uit te proberen. Tevens zijn er fiets oplaadpunten beschikbaar gesteld. Aan de E-bike probeeractie hebben ruim 1200 werknemers op de diverse bedrijventerreinen in Overbetuwe meegedaan. Voor de stimulerend van elektrisch rijden zijn ook probeeracties opgestart en zijn oplaadpalen geplaatst op de bedrijventerreinen. We hebben geen doorvertaling gemaakt van het aantal gebruikers en de besparing op de CO2 uitstoot omdat we onvoldoende inzicht hebben in alle daarvoor benodigde gegevens. We hebben mobiliteitsprojecten uitgevoerd die aansloten bij de behoefte van de bedrijven.
5	Pag.26: Er zijn twee websites “ onsoverbetuwe en onsovbvoorelkaar” Waarom twee websites en is een raming van € 20.000,00 niet fors?	Blz 26	Het benodigd budget voor Overbetuwevoorelkaar is € 14.000 en voor Onsoverbetuwe € 6.000. We hebben de eerste helft van 2019 nodig om het onderzoek naar het samenvoegen van de websites af te kunnen ronden. Zodra we afscheid kunnen nemen van een website (waarbij we nadrukkelijk ook de website van het vrijwilligerssteunpunt betrekken), weten we wat de daadwerkelijke kosten voor de komende jaren zullen zijn.
6	Pag. 26: Waarom wordt alleen STMR belast met opvoedingsondersteuning en wordt geen andere partij uitgenodigd deze ondersteuning te verlenen?	Blz 26	Niet alleen STMR wordt belast met opvoedondersteuning. STMR geeft geïndiceerde praktische gezinsondersteuning (PGO). VGGM (de GGD) biedt geïndiceerde ondersteuning Stevig Ouderschap voor ouders na de kraamtijd. Forte Thuis geeft met de hulp van vrijwilligers laagdrempelige opvoedondersteuning en andere vormen van informele gezinsondersteuning. In de gespecialiseerde tweedelijns zorg zijn er ook een aantal aanbieders die opvoedondersteuning bieden, ook voor een specifieke doelgroep zoals Tugra zorg die cultureel sensitieve opvoedondersteuning biedt.
7	Wanmolen Zetten. Zijn er ook gesprekken met de bowlingclub om te kijken voor andere huisvestingsopties.		De pachter van de Wanmolen is in gesprek met de bowlingclubs. Hij heeft de ambitie om in onze gemeente een nieuw bowlingcentrum te realiseren. Waar mogelijk en nodig ondersteunen wij hem met deze plannen.

1.6 Technische vragen GroenLinks

Groen Links	Vraag	Blz.	Antwoord
1	In de Kadernota van 2017 is vastgesteld dat er minimaal 10 miljoen aan algemene reserve moet worden aangehouden. Het College laat echter de algemene reserve volgens de Kadernota 2019 nu oplopen van 24 miljoen eind 2018 naar 26 miljoen eind 2019, 30 miljoen eind 2020, 39 miljoen eind 2021 naar uiteindelijk 43 miljoen eind 2022? • Welke overwegingen hanteert het College hiervoor? • Betekent dit dat een nieuw college over dit geld kan beschikken?		Tijdens de informatiebijeenkomst van 12 juni jl. hebben we het verloop van de algemene reserve (AR) toegelicht. Daarbij is vermeld dat er inderdaad een minimaal niveau is bepaald door de raad. De gewenste omvang van de AR dient in relatie te worden gebracht met de door de raad in februari jl. vastgestelde 'Nota risicomanagement 2018'. Daarin is vastgelegd dat we streven naar een weerstandsratio tussen 1,4 en 2 (kwalificatie 'ruim voldoende'). Bij de jaarrekening 2017 is deze ratio berekend op 1,39 bij een omvang van afgerond € 20 miljoen. Over een te hanteren bovengrens gaan wij graag nader het gesprek met de raad aan. Beschikkingen over de AR vinden plaats volgens de regels zoals vastgelegd in de financiële verordening. Eventuele onttrekkingen leggen wij aan de raad voor via de gebruikelijke procedure die we hanteren bij de planning & control cyclus (via begroting, tussenrapportages en aparte begrotingswijzigingen).
2	n.a.v. pag. 7: 3D's budgetneutraal • Betekent dit dat er niet meer geld door de gemeente aan de Wmo besteed wordt dan dat de gemeente van het Rijk krijgt? • En als het budget in het najaar uitgeput is en er is iemand met een zorgbehoefte?	Blz 7	De begroting is budgetneutraal opgesteld; aan baten hebben we naast de rijks integratie-uitkeringen (IUSD WMO en AWBZ) ook eigen bijdragen en leges, en toevoeging vanuit het algemene reserve. Wij werken vraaggericht: als een inwoner met hulpvraag komt en de gemeente deze zorg toekent, dan wordt deze zorg geleverd. Dit staat los van budget. De gemeente zet transformatie in om nu en in de toekomst het zorgbudget toereikend te laten zijn voor de benodigde zorg.
3	n.a.v. pag. 10, kopje 3.6 Ontwikkeling Personeelsbudget: tijdens de informatiebijeenkomst werd verteld dat 23% van het personeel externe inhuur betreft. Waar kunnen we dit terugvinden in deze Kadernota? Komt dit dan bovenop de ruim 300 FTE die we lezen op pag. 11?	Blz 10	Zie ook het antwoord op vraag 43 van D'66. De in de kadernota opgenomen formatie leidt tot het P budget. De externe inhuur wordt hieruit betaald (m.u.v. de inhuur de specialistische inhuur die uit de projecten wordt betaald).

4	Op diverse plekken (o.a. op pag. 3) wordt gesproken over 'Afspraken met de samenleving'. • Met wie gaat het college de verschillende 'afspraken' maken? • Wanneer gaat het College deze afspraken maken? • In hoeverre heeft het College deze afspraken al met 'de samenleving' gecommuniceerd? • Hoe kijkt 'de samenleving' tegen deze afspraken aan?	Blz 3	De aangehaalde tekst betreft de kop van paragraaf 2.1. Deze paragraaf beschrijft de koers in het fysiek en sociaal domein. Uitwerking en realisatie in uitvoeringsprogramma's (zie paragraaf 2.4) bepaalt welke afspraken er met welke partners in de maatschappij aan de orde zijn. Voorbeelden hiervan zijn (niet uitputtend) in de Kadernota benoemd.
5	Wat gaat het College doen om de inwonersparticipatie op een hoger niveau te tillen?		Dit is geen technische vraag
6	Wat gaat het College doen om ervoor te zorgen dat omwonenden van bouwprojecten in ieder geval het gevoel hebben dat de gemeente hen gehoord heeft?		Dit is geen technische vraag
7	• Op verschillende plekken staat dat het College werk wil maken van duurzaamheid. N.a.v. pag. 3 onder kopje 'duurzaamheid': • Wat is de huidige stand van zaken m.b.t. de uitvoering van de Routekaart? Op hoeveel CO2-reductie zitten we nu? Op hoeveel % duurzame energieproductie? • Welke concrete resultaten voor de afname van de CO2-uitstoot in de gemeente (absolute aantallen en in percentages) en de hoeveelheid op te wekken duurzame energie in de gemeente (absolute aantallen en in percentages) wil het college bereiken voor 2020 (looptijd Routekaart), 2022 (looptijd Raadsperiode) en 2030 (landelijke afspraken voor terugdringen CO2-uitstoot (51%) en productie duurzame energie (aandeel	Blz 3	7.1 In de college vergadering van 26 juni aanstaande wordt de evaluatie van de uitvoering van de Routekaart over het jaar 2017 behandeld en ter kennisname naar de raad gestuurd. 7.2 Voor deze vraag verwijzen wij ook naar de schriftelijke beantwoording van vragen van GL S-360 die op 19 juni jl in het college zijn behandeld en o.a. gaan over de uitvoering van de Routekaart Duurzaamheid. Kort gezegd: doelstelling 2020; 1.5 energiebesparing per jaar en 14 % opgewekte hernieuwbare energie, respectievelijk 1.5 % energiebesparing/ jaar en 16% hernieuwbare energie in 2023. Voor het jaartal 2030 moet nog nader uitwerking vinden. Qua CO2 uitstoot willen wij minimaal voldoen aan de Urgenda doelstelling --> "de uitstoot van broeikasgassen in 2020 met 25% te verminderen ten opzichte van 1990". 7.3 Ja dat klopt. Wij proberen ondernemers met de wortel te stimuleren maatregelen te nemen maar als die uitblijven wordt er gehandhaafd.

	duurzame energie >27%))? • Betekent PNL 42 ook dat het Activiteitenbesluit (duurzaamheidsmaatregelen zijn verplicht als terugverdientijd <5 jaar is) gehandhaafd gaat worden? • De verwijzing naar de route kaart 2017-2020 spreekt niet over het realiseren van eerste deel aan windenergieproductie. Is windenergie bij de plannen inbegrepen?		7.4 Ja, windenergie is bij de plannen inbegrepen.
8	Op pag. 6 (financiën en bedrijfsvoering) staat dat de gemeentelijke lasten niet méér zullen stijgen dan met de inflatiecorrectie. • Is de 150.000 voor duurzaamheid in het PNL genoeg om de doelstellingen van 'Parijs' in 2030 te halen? • Zou de noodzaak voor extra maatregelen in het kader van CO2-reductie en het verhogen van het aandeel duurzame energie reden kunnen zijn om de gemeentelijke lasten toch meer te laten stijgen?	Blz 6	In de PNL wordt 150K euro structureel extra gevraagd boven de 50K structureel die er nu is. Ondanks dat er zeer grote ingrijpende (maatschappelijke en economische) veranderingen voortvloeien uit de energietransitie en het klimaatvraagstuk zoals: bestaande wijken aardgasvrij maken, verduurzaming eigen vastgoed en mobiliteit, realisatie grootschalige opwekking duurzame energie, denken wij dat wij de komende jaren met de 200K 'procesgeld' de noodzakelijke stappen kunnen zetten. Het is op dit moment te prematuur om een antwoord te geven op deze vraag. Indien blijkt dat Overbetuwe meer stappen moet zetten om het energietransitie vraagstuk en klimaat adaptatie en –mitigatie aan te pakken, bekijken wij hoe wij dit gaan financieren.
9	Op pag. 3 staat dat het College grootschalig duurzame energie wil opwekken voor onze inwoners, bijvoorbeeld in de vorm van publiek-private samenleving. Volgens het College kunnen gemeentelijke grondposities hieraan mogelijk een bijdrage aan leveren. • Kan het College aangeven op welke wijze die bijdrage geleverd zou kunnen worden en aan welke grondposities het dan gedacht?	Blz 3	Wij onderzoeken de mogelijkheden naar PPS-samenwerkingsconstructies waarmee de gemeente op een bepaalde manier deelneemt in bijvoorbeeld een initiatief voor grootschalige opwekking van Zonne energie. De revenuen die de samenwerking oplevert kunnen dan ten goede komen aan een revoluerend fonds voor de verduurzaming van de samenleving. Ook wordt nader onderzocht in hoeverre een moeilijke uitgifbare kavel op de Merm kan worden ingezet voor de realisatie van een 'energielandschap' voor grootschalige opwekking van hernieuwbare energie.
10	N.a.v. pag. 28 punt 43 (verduurzaming): het budget wordt verhoogd maar er komt eerst een onderzoek naar het	Blz 28	Het bedrag van 200K euro wordt o.a. ingezet voor: - verdere verduurzaming eigen organisatie; vastgoed (o.a. MFA/ MFC's),

	noodzakelijke/wenselijke bedrag c.q. het haalbare. Gaat het College bij beleidsvoorstellen op het gebied van duurzaamheid consequent een passend budget voorstellen om te zorgen dat de duurzaamheidsvoornemens ook daadwerkelijk uitgevoerd gaan worden??		wagenpark, duurzame en circulaire aanbesteding, aanschaf E-vervoer (e-bikes en –scooters); - regionale samenwerking: uitvoering regionale routekaart duurzaamheid door o.a.: 1. Aardgas loze woonwijken (in combinatie met energieloketten), 2. Intensivering handhaving bedrijven/ duurzame bedrijventerreinen, 3. Voorbeeldfunctie gemeente: verduurzaming eigen vastgoed 4. Circulaire inkoop en ruimtelijke gevolgen verduurzaming. - verdere professionalisering Loket Duurzaam Wonen+ i.s.m. Stichting Betuwe Energie en 18 opgeleide energiecoaches voor verduurzamen bestaande woningvoorraad; - aardgasvrije wijken: zowel geplande nieuwbouw ontwikkelaars en bouwers verleiden en plan van aanpak bestaande wijken van het gas af. Aanwijzen prioritaire wijken met alle stakeholders en uitvoeren van haalbaarheidsstudie voor pilot aanmelding wijk bij het ministerie van EZK; - energiebronnen: faciliteren, nader onderzoek en aanjagen grootschalige opwekking van wind- en Zonne energie, uitbreiden haalbaarheidsstudie potentieel energielandschap op de Merm, geothermie (aanhaken studie Nijmegen), energie uit water (waal en waterkracht centrale Driel); - verduurzamen (bedrijven)terreinen: BE+ --> bedrijventerreinen energie neutraal of –leverend, potentiescan daken grote bedrijven in de gemeente, intensivering samenwerking uitvoeringsdienst ODRA etc., - events: duurzaamheidsprijs en themabijeenkomsten Indien het budget niet toereikend blijkt voor het op koers blijven van de uitvoering van de Routekaart, vragen wij aanvullend budget aan
11	Op welke manier gaat het College de keuzes van reizigers sturen richting duurzame mobiliteit (fietsen, elektrisch rijden, autodelen en OV) en welke concrete resultaten gaat het hiermee bereiken (hoeveel verlaging van de CO2-uitstoot in 2020, 2022 en 2030?		De verkenning moet duidelijk maken welke maatregelen kansrijk zijn en welke effecten dit oplevert voor duurzaamheid.
12	n.a.v. pag. 5 ‘verkeer, vervoer en waterstaat’: hier staat dat voor de zogenaamde gebiedsmaatregelen de gemeente verantwoordelijk is. wat betekent dit stukje tekst voor de status van	Blz 5	Het college zet zich samen met de Provincie Gelderland en de gemeente Nijmegen in voor het (al dan niet stapsgewijs) realiseren van de oplossingen die als conclusies zijn opgenomen in de zogenaamde ‘Préverkenning knoop 38’. Daarmee is deze ‘Préverkenning’ voor het college het vertrekpunt voor

	de zogenaamde 'Préverkenning knoop 38' (over de verkeersoplossing rond het viaduct van afslag 38)? • Wat zijn de kosten voor de realisatie van Knoop 38 die voor rekening van de gemeente komen? • Zijn hiervoor middelen gereserveerd? • Wat verstaat men onder 'slimme mobiliteit'?		het bieden van een duurzame en veilige oplossing voor al het verkeer rond afslag 38. De kosten voor de realisatie van Knoop 38 op het gebied van verkeer, vervoer en waterstaat hebben betrekking op de aanpassing van afslag 38 conform de uitkomsten van de 'préverkenning. Deze kosten zijn in de préverkenning geraamd op 20 tot 24 miljoen euro. Met de andere partijen (provincie, Nijmegen en Rijk) zijn nog geen afspraken gemaakt over de verdeling van deze kosten. Hierover voert het college op dit moment intensief overleg met deze partijen. De insteek van het college is dat de kosten eerlijk over partijen worden verdeeld, waarbij niet uit het oog mag worden verloren dat de eerdere fasen van afslag 38 (investering 4,5 miljoen) bijna helemaal door de gemeente Overbetuwe (en Park 15) zijn bekostigd. Het college heeft nog geen specifieke middelen gereserveerd voor de verdere aanpassing van afslag 38. Wel resteert er nog een bedrag van 2,2 miljoen euro in de eerder door de raad vastgestelde bestemmingsreserve afslag 38. Onder slimme mobiliteit wordt een scala aan innovatie maatregelen verstaan die de reiziger helpen om de juiste keuze te maken qua (combinatie van) vervoermiddel(en), route en reismoment en tevens bijdragen aan het optimaal benutten van de beschikbare infrastructuur. Slimme mobiliteit kan bijvoorbeeld worden ingezet rond evenementen door het vervoersaanbod te combineren en te integreren, wat zal leiden tot een duurzamer en milieuvriendelijker aanbod
13	Behalve dat er 2x 200.000 voor de fietsverbinding Muskushoussestraat Verbindingsweg/Zeegstraat in het Programma Nieuwe Lasten (PNL) staat, wordt er geen geld uitgetrokken voor het oplossen van andere knelpunten. Waarom niet?		Er is na vaststelling van de Fietsnota gestart met de uitvoering van de fietsagenda. Dit heeft geresulteerd in een PNL aanvraag voor de genoemde wegen. Zodra andere verkenningen uit de fietsagenda verder zijn uitgewerkt volgen er een nieuwe PNL aanvragen.
14	Fietsverbinding tunnel station – Westeraam: in het programma Nieuwe Lasten staat nergens deze verbinding genoemd, terwijl het College in het najaar een plan presenteerde voor een fietsverbinding met voorrang van		Het ontwerp voor de fietsverbinding station Elst –Westeraam is nog in voorbereiding en de kosten zijn nog niet inzichtelijk. Zodra er een definitief plan ligt zal er een PNL aanvraag worden voorbereid.

	de tunnel tot de rotonde. Waarom staat deze fietsverbinding niet in het PNL?		
15	Wat gaat het College doen om de schoolroutes veiliger te maken voor fietsende en lopende kinderen?		In de vastgestelde Fietsnota zijn schoolroutes opgenomen. Deze gaan we nader verkennen en we bereiden verbetermaatregelen voor.
16	Betekent dit dat er weer OV terugkomt in Oosterhout en dat er 's avonds en in het weekend weer Openbaar Vervoer komt in Valburg en Herveld?		De studie Mobiliteit op maat moet inzicht geven welke initiatieven voor vervoer er kansrijk zijn in Overbetuwe. Als er kleine vraag is naar vervoer dan ligt het niet in de verwachting dat er een "grote" bus gaat rijden. Er zal gezocht worden naar maatwerkoplossingen.
17	- Is de inzet van het fietspad langs de Linge een recreatief fietspad of zet het College met deze belangrijke ontbrekende schakel in het fietsnetwerk ook met name in op woon-werkverkeer? - Wanneer is deze fietsroute klaar? - Waarom reserveert het College niet al geld voor deze fietsverbinding		De verbinding vervult een dubbelfunctie naast een recreatieve functie heeft het ook een functie voor woon-werk verkeer. De verkenning geeft inzicht in welke maatregelen er nodig zijn en welke planning haalbaar is voor realisatie. Als dit inzichtelijk is gemaakt dan zal er een PNL aanvraag worden voorbereid.
18	Renovatie Paulstraat Slijk-Ewijk: Er staat dat de drempels voor overlast zorgen. Op andere plekken zijn drempels weggehaald omdat automobilisten hiervan overlast zeiden te ondervinden, maar nu ondervinden fietsers en spelende kinderen op deze plekken overlast van te hard rijdende auto's. Welke criteria hanteert het College bij het verwijderen van drempels en in hoeverre speelt veiligheid voor het langzaamverkeer hierbij een rol?		Er zal per situatie gekeken worden naar wat het effect is op de verkeersveiligheid en omgeving. Voor de Paulstraat geldt dat de drempels niet voldoen aan de huidige richtlijnen en dat ze het landbouw verkeer er veel last van heeft. Samen met de omgeving wordt naar een passende weginrichting gezocht.
19	verbeteren ontsluiting De Schalm in Andelst': ook fietsers mogen officieel niet via de toegangsweg Wanraaij. Wat gaat het College doen om deze weg ook voor fietsers toegankelijk te krijgen?		Bij de verdere uitwerking van het ontwerp zal ook gekeken worden naar de mogelijkheden om de ontsluiting van De schalm te verbeteren voor de fiets.
20	Welke afwegingscriteria hanteert het college om te beoordelen of bomen kunnen worden verwijderd of vervangen? In hoeverre kan deze afweging eenduidig	Blz 21	Er zijn verschillende afwegingscriteria die bepalen of een boom verwijderd of vervangen wordt. Ziekte van de boom, gevaarlijke situaties/staat van de boom, klachten van omwonenden enz.. Herplant gaat gepaard met

	zijn vanwege het ontbreken van helder groen- en bomenbeleid Is er al eens contact geweest met collega-gemeenten als Amsterdam om een beter groeiplaats te maken bij de aanplant van de boom? Is er al een gemeentelijke richtlijn wat een “betere groeiplaats” is?		aanwezige beschikbare ruimte of er wordt gezocht naar een goede locatie voor herplant. Bij nieuwe aanplant wordt een betere groeiplaats gerealiseerd, enerzijds in de ondergrond, anderzijds de boom meer fysieke ruimte geven om te groeien. De gemeente is Licentiehouders bij het Norminstituut bomen. Dit instituut heeft het Handboek bomen 2018 ontwikkeld dat momenteel binnen de gemeente gehanteerd wordt. Hierin staan ook beschreven voor het inrichten van groeiplaatsen voor bomen.
21	bij de renovatie van de Hoge Wick/Spaanstraat in Oosterhout (blz. 21) wordt mogelijk een regenwaterriool aangelegd. Waarom wordt dit niet sowieso gedaan, nu regenwater in een gemengd riool niet meer van deze tijd is en niet klimaat robuust?	Blz 21	Als de geplande werkzaamheden doorgaan dan wordt er, als het technisch mogelijk is een hemelwater riool aangelegd. Het is niet altijd mogelijk om in een bestaande situatie een hemelwater riool aan te leggen i.v.m. de afvoer mogelijkheden (bv. aanwezigheid van oppervlakte water)
22	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting n.a.v. pag. 6 punt 8: Hoe verhoudt dit 'gesprek met Oosterhout' zich tot de plannen die in de maak zijn rond een dorpshart en het hergebruik van de kerk?	Blz 6	Vanuit de kern Oosterhout wordt gewerkt aan een financieel haalbaar plan voor het dorpshart van Oosterhout. In dit licht hebben een tweetal initiatiefnemers uit Oosterhout in de afgelopen maanden een nader onderzoek uitgevoerd naar verschillende scenario's voor verplaatsing van de dorpshuisactiviteiten en realisatie van een sportzaal. Hergebruik van de kerk is hierin ook meegenomen. Zodra dit onderzoek is afgerond zal in samenspraak met de betrokkenen een vervolgtraject voor de verdere planvorming worden afgesproken.
23	n.a.v. pag. 5 punt 5: Er staat: 'de kleinere activiteiten moeten in stand blijven en gefaciliteerd worden'. Hoe zit het met de grotere activiteiten? Welke activiteiten worden wél gefaciliteerd en welke niet?	Blz 5	In het coalitieakkoord wordt op blz. 14 toegelicht wat we onder “kleinere activiteiten...” verstaan. We faciliteren deze (o.a.) in de vorm van subsidies. Waar in de Kadernota gesproken wordt over ‘kleine subsidies’ bedoelen we subsidies die we (nu) hebben voor activiteiten op het gebied van o.a. cultuur, welzijn, jeugd en historie en die als waardering voor inzet en uitvoering gezien kunnen worden. In de tweede helft van 2019 werken we met verenigingen en stichtingen aan het versterken/verbeteren van de regeling voor kleine subsidies. Daarnaast hebben we de mogelijkheid om andere activiteiten te ondersteunen met: - subsidie als ze activiteiten uitvoeren die bijdragen aan het mede realiseren van doelstellingen, o.a. op gebied van welzijn, zorg, veiligheid. Het gaat dan

			vaak om de uitvoering van een specifieke dienst of activiteit. - vanuit evenementenbeleid in het beschikbaar stellen van materieel en tegemoetkoming in leges. Goed om te weten: wij hanteren de term 'klein' (en groot) in termen van financiën; klein is tot grofweg € 5.000 subsidie.
24	'Er komt in 2019 ook een sportnota waarbij we zowel naar sportstimulering als naar zaken rondom subsidiëring, tarieven en beheer/onderhoud kijken.' Tijdens het RTG van 6 februari 2018 inzake het initiatiefvoorstel van GBO voor financiële ondersteuning van tennisvereniging Herveld Andelst is gesproken over een Visie op duurzaamheid van buitensportverenigingen en een nulmeting voor tennisverenigingen. Vallen deze beide punten onder hetgeen in de bovenstaande tekst bedoeld wordt? Zo niet, waar zijn deze twee in het RTG besproken punten in de Kadernota terug te vinden?		Bij de totstandkoming van de sportnota gaan wij in gesprek met alle sportverenigingen. Duurzaamheid en capaciteit komen daarbij ook op tafel.
25	Vanuit welke visie zijn het 3^e kunstgras voetbalveld van Excelsior en de 2 kunstgras korfbalvelden bij het HPC in Zetten in het PNL opgenomen?		De afspraken over deze velden zijn opgenomen in het coalitieakkoord.
26	In de motie 18mo0006 over proactief beleid voor de Overbetuwe jeugd staat onder andere dat het College de Raad voor 1 september 2018 een voorstel doet om huidige speelvoorzieningen niet samen te voegen maar kleine speelvoorzieningen te laten bestaan en om naar een ambitieniveau te streven dat hoger is dan 'voldoen aan de landelijke norm'. Er wordt geld uitgetrokken voor de ontwikkeling van speelplannen, maar niet voor de in lijn van bovengenoemde motie uitvoering van deze plannen. Waarom niet?		Vanuit het huidige beleid is er een primaire wens om voldoende speelgelegenheid te bieden voor het aantal kinderen in de omgeving, volgens zelf vastgestelde normen. Secundaire wens is om rekening te houden met de spreiding van de speelplekken. In de praktijk blijkt een gevarieerdere, grotere speelplek voor kinderen aantrekkelijker om te spelen dan een kleine. Een grotere speelplek heeft ook een functie voor de sociale cohesie in de wijk. Dat streven stellen we voorop. Praktijkvoorbeeld: Het huidige speelproject Elst Zuid wijst uit dat de spreiding van speelgelegenheden voor 6-12 jarigen hier goed op orde is, bijna alle kinderen kunnen naar een plek op max 400 meter. Voor kinderen tot 6 jaar (een plek op max 100 meter) realiseren we dat niet. Meedenkende bewoners in dit project geven zelf ook aan dat speelplekken met één toestel voor de deur niet aantrekkelijk zijn, er zijn daar ook weinig "speelsporen" te

			vinden. Vanuit beheer van de openbare ruimte wordt het visueel en budgettair ook niet wenselijk geacht om op zoveel plekken toestellen met veilige valondergronden te plaatsen en te moeten onderhouden. Kinderen zijn inventief. Ze hebben geen speelplek met toestellen nodig om te kunnen spelen; een groot deel van de openbare ruimte staat hen ter beschikking. In een groot deel van de gevallen zijn het ouders die een speeltoestel nodig hebben om het idee te hebben dat er gespeeld kan worden. (Voor de 12+ jeugd gaan we per 2019 actief aan de slag met een afstemming van hun vraag en ons aanbod.)
27	nieuwbouw Wanmolen: in hoeverre heeft het College intussen overleg gehad met de bridgeclub en de bowlingvereniging over de toekomst van het gebruik van Wanmolen en wat is de uitkomst van dit overleg?	Blz 27	De gemeente heeft gesproken met zowel bridgeclub als (binnen)sportverenigingen. Met de sportverenigingen praten wij over de benodigde (toekomstige) capaciteit. De bridgeclub krijgt een plek in de nieuwe Wanmolen. Deze functie was overigens al opgenomen in de Wanmolen light variant waarover uw raad een besluit heeft genomen. De pachter van de Wanmolen is in gesprek met de bowlingclubs. Hij heeft de ambitie om in onze gemeente een nieuw bowlingcentrum te realiseren. Waar mogelijk en nodig ondersteunen wij hem met deze plannen.
28	Nav blz 4 openbare orde en veiligheid: er wordt in de tekst gesproken over 'een goede inrichting van de openbare ruimte' (PNL 45). • Wat is 'een goede inrichting' van de openbare ruimte??	Blz 4	Als het over de PNL gaat (n.a.v. de huisbezoeken project 75+) bedoelen we met een goede inrichting van de openbare ruimte een meer toegankelijke inrichting. Zodat de buitenruimte meer toegankelijk is voor mensen die slecht ter been zijn, in een rolstoel zitten maar ook voor moeders met een kinderwagen!
29	n.a.v. pag. 5, kopje 'Onderwijs', laatste zin: '.....bieden we volwasseneneducatie aan.' • Hoe gaat de volwasseneneducatie vorm krijgen en wat zijn daarvan de kosten?	Blz 5	Op grond van de Wet Educatie en beroepsonderwijs (WEB) wordt door het Rijk een specifieke uitkering Educatie verstrekt om te voldoen aan onze wettelijke taak op het gebied van Volwasseneneducatie. Deze gelden worden conform de wet ingezet voor de verbetering van taal-, reken- en digitale vaardigheden voor inwoners vanaf 18 jaar die niet inburgering plichtig zijn. Daarbij moet voldoende aandacht zijn voor alle doelgroepen. We bieden daarbij zowel formeel als non-formeel onderwijs aan. Vanuit de WEB vormt Overbetuwe samen met Lingewaard een subregio waarin we de aanpak van

			laaggeletterdheid vormgeven. Gemeente Overbetuwe heeft naast het WEB-budget van € 90.000 (2018) in haar begroting een structureel budget van € 50.000 voor de bestrijding van laaggeletterdheid. Meer hierover leest u in het plan van aanpak laaggeletterdheid (Corsa 17bijl7061)
30	Nav pag. 3 laatste alinea: de Kernteams worden geprofessionaliseerd. Tegelijkertijd is er een begroting gemaakt voor het aantal FTE's. Is in dit aantal FTE's professionalisering in meegerekend? Of worden de huidige medewerkers opgeleid?	Blz 3	Met professionalisering worden een nieuwe inrichting/werkwijze van de kernteams en daarbij behorende professionals/kernkwaliteiten bedoeld. Afhankelijk van de positionering en het takenpakket wordt daar al in 2019 een start mee gemaakt. In deze begroting is uitgegaan van het huidige aantal FTE.
31	Nav pag. 25 kopje 'Optimaliseren zorg en ondersteuningsstructuur', 1e zin van de tweede alinea: '...is een case studie uitgevoerd en is er een aantal varianten verkend m.b.t. inkoop van zorg' Is die case studie beschikbaar en kan het College die met de Raad delen?	Blz 25	De eindrapportage is een presentatie. Wij kunnen die via het college aanleveren en bij de nog in te plannen informatieavond toelichten.
32	Nav pag. 3 2^e alinea: 'wij zetten daarbij in op ...identiteit' Wat verstaat het College onder identiteit en wat zijn de redenen waarom deze bewaakt moet worden?	Blz 3	In de passage waaraan u refereert, worden verschillende gebieden genoemd waarop wij onze identiteit willen behouden. Om twee voorbeelden te geven. Voor wat betreft de fysieke woonomgeving vinden wij de dorpse, landelijke identiteit met een goede balans tussen bebouwing, groen en ruimte belangrijk. Voor de sociale verbindingen in de kernen denken wij aan het typisch dorpse van 'kennen en gekend worden', het leveren van maatwerk op lokale schaal. Voor ons is identiteit dus iets wat onze lokale samenleving kenmerkt, wat verbindt en waarde geeft. Wij vinden dat de moeite waard om te bewaren.